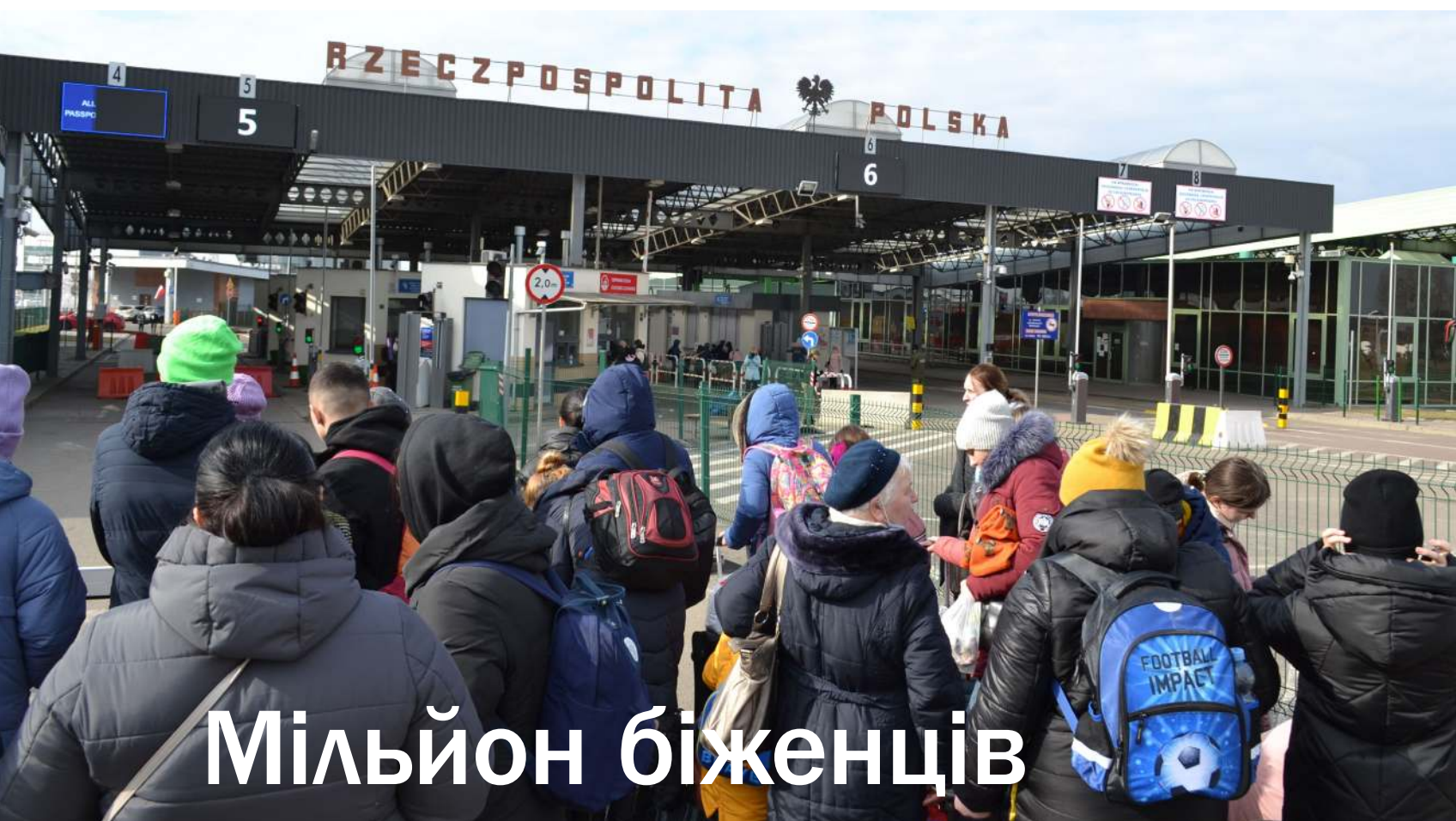

Наше Слowo

PIK LXVII № 11 (3370) ВАРШАВА, 13 БЕРЕЗНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Мільйон біженців

Понад мільйон біженців виїхало з України. Від 24 лютого до ранку 7 березня 964 тисяч людей перетнули кордон Польщі. Про це повідомляє офіс Верховного комісара ООН у справі біженців. Виїжджають жінки з дітьми та старші люди.

Вони переходять кордон пішки, прибувають потягами, приїжджають на власних автівках. Десятки, сотні, тисячі людей. Одні за одними. Виснажені, сумні, з тривогою в очах, дехто витирає сльози. Холод пронизує, особливо ввечері і вранці, але, здається, найбільше їх лякає невідомість і туга за покинутим домом.

«Нас бомблять. Ми сиділи в підвалі. Я мусіла втікати, щоб врятувати дітей», — розповідає молода жінка Юлія з Харкова. Вона стоїть кілька годин у довгій черзі на пішому переході в Медиці. Із нею — двоє дітей: двох та семи років. Поруч — Поліна з Києва. Каже, кілька діб добиралася до кордону. Недалеко — дві жінки: мама Оксана і дочка Наталя з Івано-Франківська. Біля них бігають два хлопчики кількох років. Оксана розповідає «Я не хотіла їхати, але боюся за них. У нас бомбардували аеропорт, страшно. Я би залишилась із чоловіком, але ось, подивіться на них, — показує на дітей, — їх треба рятувати. А дочка сама з ними не справиться. Ніколи не думала, що доживу до такого дня, що Росія

на нас нападе». Зупиняється, починає плакати.

«Жінки з дітьми», — оголошує польський прикордонник. Мами з малечою поспішно йдуть вперед. Їх пропускають поза чергою. Чути плач найменших і торхтіння валізок по асфальту.

З України евакуюються також громадяни інших держав, які жили, працювали і навчалися там.

Якщо в перші дні приїжджали переважно ті, хто мав родичів та знайомих у Польщі чи інших країнах, то тепер усе більше людей їдуть у невідомість. Після перетину пішого переходу автобуси безкоштовно довозять людей на зупинку у Перемишлі. Там волонтери скеровують їх, допомагають, садять у транспорт, який відправляється в інші міста. Біженцям дають теплі речі та їжу. Поруч — багато добровольців із Польщі та усієї Європи. Вони можуть довести їх до місця призначення, деякі одразу пропонують поселення. Багато людей з табличками: «Варшава, Краків, Гданськ, Прага, Португалія, Італія». Всі вони готові

відвезти, а часто — ще й поселити у себе евакуйованих.

Серед них — Нікола Ліпенська (на фоті вгорі праворуч), чешка. Дівчина приїхала з подругою. «Приймемо 50 осіб поблизу Праги», — каже Нікола. Місцеві мешканці самостійно організували ці місця поселення та винайняли автобус. Біля неї — Юлій Петелицький, він готовий забрати українців автівкою до Німеччини. Каже, що живе у Штутгарті. Спочатку хотів повертатися в Україну воювати, але брат, який мешкає у Львові, переконав його, що краще допомагати людям, які тікають від війни. Ще далі — Тарас Ілюк з Португалії, також чекає на охочих поїхати з ним.

На залізничному вокзалі — схожа ситуація, приміщення переповнене людьми. Лукаш, який приїхав з Варшави, готовий забрати 4 людей. Каже, що не має знайомих українців, але коли побачив у новинах війну, відчув, що повинен допомогти.

У потязі з Перемишля до Кракова сидить пара людей похилого віку. З ними

— кілька невеликих сумок. Розповідають, що у Кракові мають пересісти на потяг до Вроцлава. Їдуть із Донецької області, у Вроцлаві їх чекають родичі. Добиралися до Польщі чотири доби. «Вся, подзвони Тані», — просить жінка. Чоловік довго клацає в телефоні, поки знаходить номер.

Контролер квитків заходить у купе. «Ми — біженці», — розгублено каже жінка.

На тих, хто виїхав з України, втікаючи від обстрілів та бомб, чекає нелегка дорога. Спочатку — пошуки транспорту, потім житла. Але найскладніше — далі. Намагання влаштуватися на роботу без знання мови, соціалізація, пошуки дитсадків та шкіл для дітей. Багатьом потрібна буде психологічна допомога. Підтримати їх на всіх цих етапах — те, що можемо зробити ми всі у цій війні. ■

Христина ЗАНІК
Фото авторки статті

Крики сирен та величезні черги на кордоні: як українці добираються до Польщі, аби врятуватися від обстрілів

ВАЛЕРІЯ
ГУРЖИЙ,
журналістка

На годиннику було близько 5 ранку, коли я прокинулася від того, що мій хлопець, військовий, галяпом пробіг через всю квартиру. Я відкрила очі і не могла зрозуміти, що відбувається. Він бігав по всьому будинку і швидко збирався.

«Путін оголосив шойно військову операцію проти України. Почалася війна», — сказав він.

Незважаючи на те, що протягом майже останнього року я як українська журналістка писала новини про стягування російських військ до українського кордону, слухала нещодавні виступи Путіна, для мене це було несподівано. Перебуваючи майже у центрі Києва о 5 ранку 24 лютого я чула далекі вибухи. Ми думали, то була диверсія, але ні, то були російські ракети, які вдарили по європейській столиці. Тоді життя поділилося на «до» та «після».

Усвідомити те, що відбулося, відбувається та ще відбуватиметься не виходить й після тижня війни. Перший день був найдовшим та здавався безкінечним. Тоді не хотілося їсти, пити, спати, взагалі нічого не хотілося. Я намагалася працювати, але майже не виходило. Я читала повідомлення у соцмережах та раділа кожній нашій перемозі, кожному збитому ворожому літаку, кожному спаленому танку. Час від часу тоді волали сирени, було страшно, але все це було дуже тихо та безпечно у порівнянні з тим, що відбуватиметься наступні дні.

Весь день я просиділа на підлозі одягнута та взута, поруч стояв величезний туристичний рюкзак. Кожен раз, коли я чула сирени, у мене «зупинялося» серце і відчувалося, як від нього йде холод, кінцівки теж ставали холодними, а за секунду серце вже колихалося, як навіжене, та ставало гаряче. Вночі обіцяли сильний обстріл Києва, тому я вирішила взагалі не лягати спати — це краще, ніж прокинутися під звуки вибухів. Тоді не спала вся країна, я лежала на підлозі та спілкувалася телефоном з подругою. Квартира була темна, а підлога, на якій я лежала, — холодна. Було дуже самотньо і дуже сильно хотілося плакати. У той момент я вирішила, що завтра намагатимуся виїхати з країни. Я була зовсім одна, батьки в іншому

місті, а кохана людина — захищає Батьківщину.

Зранку вже почалися бої у Києві, і завили сирени. Я вперше у житті побігла у бомбосховище. Там почала думати про те, як безпечно покинути місто. Але варіантів практично не було, потрапити на потяг було майже неможливо та небезпечно, а у мережі були відео як поліція нібито відтісняє натовп з Центрального залізничного вокзалу до метро через повітряну небезпеку. Також неможливо було знайти міжрегіональне таксі, Blablacar чи квитки на автобус. Неподалік від мого дому розташований центральний автовокзал. Я була впевнена, що там немає автобусів, маршруток чи чогось такого. Я дуже здивувалася, коли на автовокзалі побачила автобус, але раділа не дуже довго, адже квитків на нього вже не було. У Києві автовокзал розташований під величезною транспортною розв'язкою. Вулиці столиці вже були майже порожніми, тільки періодично тишу порушували воєнні машини, які мчали містом,

та сирени спецтехніки. У той момент з величезним рюкзаком на плечах я не знала що робити: повертатися додому, сидіти у метро чи намагатися влізти у потяг. Аж раптом підходить водій автобуса і каже, що є вільні місця, бо частина людей відмовилася їхати. У автобусі ми просиділи майже 5 годин, поки зібралися усі пасажери. Цей двоповерховий автобус стояв на відкритому просторі, позаду величезна транспортна розв'язка, а на ній два нацгвардійці з автоматами. На іншому кінці Києва точаться бої, а з динаміків лунає сирена. Згодом ми почали рухатися. Наш автобус був єдиний, що їхав широчезним проспектом Перемоги, аж раптом над головою знову завили сирени, а дорогу водію перегородили люди з автоматами. З автобуса було важко щось розгледіти, й було доволі темно. Після сильного стукну у двері водій відчинив двері.

«Слава Україні. Там недалеко йдуть бої, повертайте вправо», — сказав чоловік з автоматом.

Після цих слів я зітхнула з полегшенням. Ми виїхали із міста, було доволі тихо, ми їхали довго, час від часу потрапляючи на блокпости. Вся дорога зайняла 11 годин, і ще 17 годин ми стояли у черзі на кордоні. Було тихо і спокійно, ми почувалися у безпеці, аж поки до автобуса не забіг прикордонник і почав кричати: «Всім в укриття». У цей час біля кордону був зафіксований безпілотник. Через декілька хвилин все минулось, але страх можливого обстрілу супроводжував до повного перетину кордону.

Коли я зайшла до зали очікування, то дуже здивувалася — більша частина простору була заповнена волонтерами з Польщі та їжею, яку вони привезли. Неймовірно голодні, адже майже нічого не їли після виїзду з Києва, ми отримали запас їжі й тепла — не тільки фізичного, а й морального. Я чула й писала багато про те, що Польща готова приймати людей з України, але, коли бачиш це своїми очима, то з'являються сльози щастя, радості, а ще великої вдячності.

Вже у Польщі я дізналася, що до кордону прибули не тільки волонтерські організації та представники влади, а й просто люди, які проїжджали по 700 км, аби забрати додому українців, які потребують житла. Так само з кордону забрали й мене — нагодували, відігріли та дали притулок, поки я шукала квартиру. Незважаючи на тепло та фізичний комфорт, досягти морального комфорту неможливо й після тижня війни. Я також вирішила допомагати волонтерам, і ми їздили на кордон з їжею, чаєм та пропозицією надати житло тим, хто його дійсно потребує.

Доброта та підтримка поляків залишилась у моєму серці на все життя та, я думаю, у серцях всіх українців. Я з великим нетерпінням чекаю на перемогу та моменту повернення додому — до України. А поки продовжую допомагати українцям тут.

Все буде Україна!

Фото авторки статті

Боже, бережи Україну!

Лемки Польщі рішучо засуджують військову агресію Російської Федерації проти Суверенної Європейської Держави — України. У цей важкий час єднаємось з Вами, наші брати та сестри християнської Київської землі. Не залишимося осторонь трагедії сімей, які прийняли на себе прямий удар жажіття війни, тих, які змушені покинути свої домівки з тривогою за життя своїх чоловіків, синів, братів, батьків.

Наші дороги краями з усіх лемківських товариств України: Молодої Лемківщини, Всеукраїнського товариства «Лемківщина», регіональних відділів у Тернополі, Львові, Івано-Франківську, Монастириськах, Чорткові, Ужгороді та інших містах — ми з Вами! Разом становимо лемківську-українську родину і завжди можете на нас розраховувати.

Україна стоїть на боці правди, тому переможемо!

Головна управа
Об'єднання лемків

Група психологів різними мовами — для біженців

Активісти зібрали міжнародну групу психологів та психотерапевтів, охочих працювати з біженцями українською, російською, англійською та польською мовами. Вони готові консультувати дорослих та дітей.

«Всі консультації будуть відбуватися онлайн і, звичайно, безкоштовно», — розповідає ініціаторка такої допомоги професорка Патриція Тшешинська, яка на щодень займається дослідженням міграції українців у Польщу.

Це психологи з Канади, США, Ізраїлю, Польщі та України.

Зв'язатися з ними можна, написавши на мейл: psychotherapists.for.ukraine@gmail.com

Координатори знайдуть вам спеціаліста, залежно від обраної мови спілкування.

Якщо хтось з психологів хоче долучитися, можна також писати на подану скриньку. Вкажіть мову, якою ви проводите консультації та онлайн-платформу, яку можете використовувати. ■

Я — з нащадків переселенців

В нашому селі на нас навіть пів століття після війни могли казати: «Та вони з переселенців».

Моя баба Ганя (Анна Кадиляк з дому) депортована з Польщі після війни. Усе, що вона розповідала про той залишений дім, це те, що тато купив нову хату і оббив її новесенькою гонтою, я поняття не мала що то, але баба казала, що тільки дах їхньої хати був оббитий гонтою, що свідчило про заможність.

Про ту подорож баба казала: «Мама моя була стара вже, як мене родила дев'ятьох у родині, і несла мене чотирирічною на руках всю дорогу. І тоді каже офіцеру: «Пане, що маю робити з тою дитиною, так тяжко мені нести?» і він

взяв мою бабу, малу дитину, в руки і кинув на віз «на мертву бабу», бо люди везли з собою навіть своїх мертвих.

Про нову хату казала: «Як ми приїхали, то сусіди принесли нам зупи і всього і любили нас як своїх сусідів. І дуже ми всі плакали».

Моя дитина носить бабине ім'я. Вона, разом з батьками, покинула свій дім в тому самому віці, що і її прабабця. Два покоління до неї.

Ми тільки купили квартиру в Києві, і в неї вже там було її ліжечко і ляльковий будиночок, в якому вона просила мого брата намалювати їй ванну і лампочку.

В цій подорожі я носила її на руках поверх свого броника «преса», поки не добилася від прикордонників — від-

критих дверей до безпеки. Вона бачила, як один з тих біженців вмирав, бо його задусили в натовпі (не знаю, що з ним тепер).

І моя дитина бачила як дівчата з банку плакали, коли дарували нам усе необхідніше — від трусиків дитині до чемодана в дорогу. Мала тільки ходить і питає: «Мам, а чо всі дорослі плачуть?».

Я чула, що травма минулого залишається в наступних поколіннях. Тепер я ходжу цими польськими вулицями і ніби бачу мою бабу на тому возі з мертвою бабою. І думаю, десь це вже зі мною було. А це не зі мною, це з моєю бабою 75 років тому. ■

Софія КОЧМАР

Фото надала авторка статті

УКРАЇНА-ПОЛЬЩА

Фото Христини Занік

Про що питають біженці, які приїжджають до Польщі? Та основні відповіді

Основною країною, де українці шукають притулку, є Польща. Багато установ та неурядових організацій запустило спеціальні гарячі лінії, де надають допомогу тим, хто перетнув польський кордон. Ось найчастіші п'ять питань, з якими до них звертаються ті, хто приїхав з України.

Проживання та транспорт. Багатьом людям потрібна тимчасова зупинка. Зазвичай на кілька днів. Опісля хочуть їхати далі в інші західноєвропейські країни або шукати тут житло на довгий час. Деякі з біженців мають в ЄС родичів або друзів. Такі люди запитують, як ефективно дістатися з точки А в точку Б. Іноді виникають питання про населений пункт, куди відправили біженців і що їм там робити далі. Втікачі від війни найчастіше розгублені. Буває теж, що українці дзвонять ще коли перебувають на українській території та просять про транспорт.

Біженці з України (мова не про отриманий статус, а про тих, хто втікає зараз від війни, - ред.), які потрапили у Польщу, можуть безплатно їздити потягами 2-го класу PKP Intercity, економкласом TLK і IC по території Польщі. Проїзд можливий з паспортом громадянина України. Безплатний проїзд пропонують також інші перевізники. З Польщі можна безкоштовно подорожувати окремими потягами PKP Intercity у Німеччину. Також щоразу більше поль-

ських міст вирішує не брати оплати з біженців з України за проїзд міським транспортом. Крім цього, авіакомпанія Wizz Air роздає українським біженцям 100 тисяч безплатних квитків на короткомагістральні рейси, які вилітають із сусідніх з Україною країн (Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія). Забронювати політ можна, вказавши дійсний номер українського паспорта та з посиланням wizzair.com/#/rescue.

Правовий статус. Наступні питання стосуються легалізації перебування у Польщі та що робити далі. Люди не хочуть отримувати статус біженця, адже це пізніше стає для них проблемою. Такий статус обмежує можливість влаштуватися на роботу.

Особам, які втікають з України від збройного конфлікту, не обов'язково реєструватися у пунктах прийому біженців — рецепційних центрах, а також думати про те, як вирішити формальності. Їм не треба хвилюватися про легальне перебування на території Польщі. Найближчими днями не тре-

ба також подавати жодних клопотань до Управління у справах іноземців / Воєводських управлінь/ Прикордонної служби у пунктах перетину кордону. Те саме стосується громадян України, які вже проживають у Польщі деякий час, але їхні документи, на підставі яких дозволено проживання, вже недійсні.

Слід додати, що у випадку виникнення потреби термінової консультації, зокрема з юридичних питань, допомагають консультанти різних неурядових організацій по всій країні. У польській столиці такий пункт є, зокрема, в Українському домі, де консультанти можуть надати інформаційну підтримку, за адресою: konsultacje@ukrainskidom.pl або за номером +48 727 805 764 (гаряча лінія Українського дому, працює з 9.00 до 21.00). Також у Варшаві без вихідних з 8:00 до 20:00 працює міська гаряча лінія 505 700 701 та +48 47 721 75 75.

Варто додати, що з огляду на ситуацію в Україні, польські нотаріуси ухвалили рішення, що не братимуть оплати за засвідчення документів, які дають згоду на виїзд дитини з України та інші документи, які є важливими для українців у нинішній ситуації.

Медицина. Деякі питання стосуються доступності медичної допомоги, особливо коли йдеться про серйозні тривалі захворювання. Часто онкологічні. Дехто мусив припинити лікування, яке треба продовжувати.

Біженці можуть отримати належну медичну допомогу в Польщі безплатно. Йдеться про медичні заклади, які уклали договори з Національним фондом здоров'я (Narodowy Fundusz Zdrowia). За номером телефону 800 190 590 працює цілодобова гаряча лінія Національного фонду охорони здоров'я, за якою можна отримати інформацію про медичні послуги, які надаються біженцям з України. Варто зазначити, що десятки польських лікарів також готові допомогти українцям. Серед них фізіотерапевти, неврологи, гінекологи, психотерапевти, стоматологи та інші. Вони надають консультації українською чи російською мовами. Ці консультації для людей з України — безкоштовні. Щоб отримати рецепт, потрібен лише номер паспорта. Записатися можна онлайн

або телефоном +48 223 433 563 (8:00-16:00 пн-пт) і +48 223 433 524 (7:00-23:00 пн-пт та 8:00-20:00 сб-нд).

Робота. Є питання щодо бази, де можна знайти пропозиції роботи. Таких питань небагато, адже більшість біженців — матері, які доглядають за маленькими дітьми. Є також люди, які завдяки своїм друзям у Польщі мають вже домовленість про місце роботи. Тому зразу шукають квартири для оренди.

У фейсбуку є багато груп, які об'єднують людей майже в кожному місті (наприклад, УКРАЇНЦІ У ВАРШАВІ, УКРАЇНЦІ У ВРОЦЛАВІ), де українці публікують оголошення про роботу.

Також запущено вебсайт (знаходиться на сайті onet.pl) оголошень поляків, які пропонують допомогу українцям, зокрема роботу.

Діти. Є питання щодо дітей, які не мають законних опікунів. Бувають випадки, що жінка забирає з собою не лише власних дітей. Це члени сім'ї або діти друзів. Трапляються теж випадки, коли хтось на кордоні віддає своїх дітей іншим біженцям. Гучною була справа батька, який вирішив евакуювати своїх дітей. Він сам їх виховував. Оскільки чоловікам 18-60 років заборонено виїжджати за межі України, батько віддав своїх дітей жінці, яку зустрів на кордоні. Вона з ними перетнула пункт пропуску.

У таких випадках необхідно зв'язатися з поліцією або прикордонними службами (22 500 40 00). Головне управління поліції запустило теж гарячу лінію (47 72 123 07) та електронну скриньку: spozkgp@policja.gov.pl, де можна надати, а також отримати інформацію та допомогу в ситуаціях, пов'язаних зі зникненням людей, які перетнули кордон Польщі у зв'язку з військовими діями в Україні.

З 2 березня на безкоштовній дитячій гарячій лінії речника з прав дитини 800 12 12 12 чергує психолог, який вільно володіє українською. Також можна отримати підтримку російською мовою. Психологи з українською чи російською мовами спілкування чергуватимуть на гарячій лінії з 15.00 до 22.00. Більше інформації — на сайті речника з прав дитини (brpd.gov.pl) ■

Нас чекає марафон, а не спринт

Зараз важко знайти місто, містечко, гміну, парафію, школу, садочок у Польщі, де не збирають допомогу для України та для біженців. Питання в тому, як виглядатиме ця підтримка через два, три тижні, місяць?

Не лише уряд, органи місцевого самоврядування та фонди допомагають українцям, які тікають з України від вогню російських військ, падіння бомб та смерті. Це теж звичайні люди, які стають волонтерами. Велика кількість з них — це представники української меншини у Польщі та українські мігранти. Вони допомагають на кордоні, організовують збірки для біженців та на підтримку Збройних сил України. Допомогу збирають у домішках, у приміщеннях при греко-католицьких та православних парафіях, інколи самі ввозять зібране на кордон. Часто це ініціативи окремих людей, які у себе на фейсбук-сторінках оголошують збір. Інколи навіть просять приносити бронжилети чи шоломи. Тут варто зазначити, що навіть на такі елементи захисного військового одягу, як згадані бронжилети та шоломи, потрібні ліцензії. Тому важко людині прямо «з вулиці» купити такі речі. Ми

навмисно не подаємо адрес, де проводиться збір допомоги, бо інколи самі організатори припиняють її на один, два дні, щоб просто все перепакувати і відправити.

— Варто допомагати, варто збирати, але треба це робити мудро. Бо це скоро може змучити людей, знеохотити. Якщо всі зараз збирають ковдри, теплі речі, то зачекаймо зі збором тих самих речей. Не мусимо всі в один момент організовувати збір ковдр. Варто розтягнути свої сили на довше, — говорить Анна Салата з фонду Польський міграційний форум.

Також багато осіб пропонує допомогу з поселенням. Хтось бере додому сім'ї біженців на кілька тижнів, дехто на місяць, на два. Буває, що на довше.

— Це супер, що всі так відкрито відреагували і приймають до себе біженців. Я б цього не хотіла, проте може так статися, що захоплення допомогою може бути короточасним. Тому дуже

боюся випадків, коли хтось зараз узяв біженців до себе, а пізніше скаже, що прорахувався і не може їх тримати в себе, — пояснює Анна Салата.

Колишній почесний консул України у Познані Вітольд Горовський вважає, що треба підготуватися, адже запрошення біженців — це великий виклик.

«Найголовніше — це думка про те, що ми пропонуємо нашим гостям почуття безпеки. І через цю призму варто підготувати їх перебування», — ділиться він на своїй фейсбук-сторінці.

«Якщо ви не живете в палаці на 100 кімнат, тома з часом прийде. А, може, хтось занадто голосний. Можливо, ви не домовитеся з нею/ним. Список непорозумінь може бути дуже довгим. Або ви просто прорахувалися з власними силами (це по-людськи, буває), — пише Вітольд Горовський, який у такій ситуації рекомендує звернутися до опікуна щодо біженців з місцевої організації. — Нехай допоможуть. І зробить це до того, як між вами вибухнуть домашні „бомби“. Є декілька можливостей. Розмови з фахівцями, додаткові заняття або — це все-таки людина — зміна житла та переїзд гостей в інше місце. Ви не повинні відчувати себе винними. Ви все одно зробили багато».

Чергове питання, яким треба буде зайнятися, — це освіта дітей тих сімей, які опинилися у Польщі.

— Є сигнали від шкіл. Певно, невдовзі будуть введені якісь нові нормативні акти. Тому шкільна та дошкільна освіта для дітей буде забезпечена, — говорить Анна Салата, яка боїться, що з часом суспільство почне нарікати, мовляв, біженці «займають місце в лікарнях», «забирають роботу».

— Ми вже проходили через таке, — говорить діячка фонду. Вона зазначає, що неурядові організації орієнтовані на довгострокову діяльність у допомозі біженцям.

— Ми зосереджені на марафоні, а не на спринті, — зазначає представниця фонду Польський міграційний форум. Організація планує онлайн-навчання для батьків про те, як розмовляти з дітьми про травми. Зараз триває набір психологів.

— Усі зараз є волонтерами, всі хочуть допомагати. Проте знаю, що як ейфорія пройде, тоді буде найбільше праці. Вона впаде на плечі неурядових організацій. Без системних рішень буде дуже важко працювати, — додає Анна Салата. ■

Сторінку підготував
Павло ЛОЗА

Українці повертаються з-за кордону воювати

«Я не можу бути осторонь»

За даними міністра оборони України Олексія Резнікова, від початку повномасштабного вторгнення Росії лише до 5 березня в Україну повернулося з-за кордону понад 66 тисяч чоловіків. «Це ще 12 боївих і мотивованих бригад! Українці, ми непереможні!», – написав Резніков у своєму твіттері.

Богдан Сігеті та Дмитро Пасічник

Кирило Щепкін

На перемиському залізничному вокзалі 1 березня – натовпи людей, які втікають від війни. Із п'ятого перону відправляється потяг у зворотному напрямку. На нього чекають невеликі групи осіб. Частина з них – іноземні журналісти, які вирушають висвітлювати війну в Україні. Дехто їде забрати своїх дітей. Але є тут і ті, хто вертається на рідну землю, щоби її захищати.

Ніхто не знає точного часу відправлення. Усі чекають, коли потяг прибуде зі Львова, люди вийдуть і тоді його пустять знову на схід.

«24 лютого я прокинувся від того, що мій телефон розривався. Всі дзвонили: Росія на нас напала (мова про повномасштабний напад, – ред.). Я ухвалив рішення за 2 години. Подзвонив на роботу і сказав своєму роботодавцю, що повинен їхати. Попросив заплатити аванс за ті дні, які я відпрацював, він погодився. І ось я тут», – розповідає Богдан Сігеті, який працював на складі у Болеславці поблизу кордону з Німеччиною.

Богдан – родом із Чернігова, йому 30 років. Він уже воював у 2014 році на Донбасі, коли Росія напала впер-

ше. На момент нашої розмови рідні Богдана перебували в Чернігові.

«Ось моє посвідчення учасника бойових дій», – показує документ чоловік. Каже, що був у спеціальному батальйоні. «Не хочу зараз його називати», – додає.

На запитання, чи він не боїться, Богдан зізнається, що так: «Лише дурень може не боятися, але я повинен захищати свою країну. Дякую, що ви про це пишете, спасибі полякам, які нам так допомагають. Я вірю, що ми переможемо».

Уже тут, у Перемишлі, Богдан познайомився з Дмитром Пасічником. Чоловіки разом переносять важкі сумки. Поруч із ними – молода жінка. На обличчі – втома, темні кола під очима від браку сну. Вона їде, бо вдома на неї чекають діти. Так втрюх вони стоять на березневому холоді та прислухаються до оголошень.

Дмитрові 32, він працював у Вроцлаві на будівництвах – монтажником ізоляції. Сам походить із Кропивницького (колишнього Кіровограда).

«Раніше я не служив у армії. Не міг за станом здоров'я, – розповідає він. – І не брав ніколи участі у бойових діях. Мій план такий: я приїду і запишуся до територіальної оборони. Усі українці – це моя рідня, від заходу і до сходу. Нам Росія історично ніколи не давала жити. Але ми повинні з цим боротися».

Ще один чоловік, який повертається в Україну воювати, – кременезний Олександр Слободян із Івано-Франківська. «Я маю у Польщі все: роботу, гроші, добре життя. Але треба їхати. Якщо всі поїдуть – ми переможемо, – упевнений він. – Перекажіть, що Україна переможе».

Чи не в останній момент перед відправленням потягу до місця перед кордоном (щоб дійти на перон, звідки відправляються потяги в Україну, потрібно пройти паспортний та митний контроль, – ред.), підходить юнак. Великі світлі очі, руське волосся, сором'язлива посмішка – це Кирило Щепкін. Родом він із Козятина Вінницької області. Хлопцю 22. Він живе у Познані, зараз – на третьому курсі університету, вивчає норвезьку філологію. Частина його сім'ї живе у Фінляндії, інша частина евакуювалася з України, сьогодні він їх зустрів і посадив на літак на Захід.

«Одного ранку я прокинувся від вибуху новин. Я думав, що маю робити. І не мав іншої опції, іншого вибору, ніж піти. Це такий момент. Я не можу бути осторонь. Як приїду – піду в територіальну оборону. Мене вже в Україні чекають друзі, принаймні у трьох такий самий план», – розповідає Кирило. Він каже, що поки не відчуває страху: «Усе буває вперше. На жаль, також і такі речі».

Коли Богдан і Дмитро чують, що Кирило також їде на війну, кличуть хлопця до себе. «Ходи з нами. Разом буде веселіше», – каже Богдан. А Дмитро пропонує почитати поезію.

«Можна я вам вірш продекламую. Це мій улюблений автор, Сергій Жадан».

Повітря з ночі стигне холодом..., – починає він із пам'яті. ■

Христина ЗАНИК
Фото авторки статті

Тисячі добровольців зі всього світу їдуть воювати на боці України

Президент України Володимир Зеленський у неділю, 27 лютого, у зв'язку з активними бойовими діями оголосив про формування іноземного легіону із закордонних добровольців, а вже 3 березня до України почали прибувати перші бійці.

«Україна вже зустрічає іноземних добровольців, які їдуть в нашу державу. Перші з 16 тисяч. Вони їдуть захищати свободу. Захищати життя. Для нас. Для всіх. І це буде успішно. Я впевнений», – сказав президент під час онлайнбрифінгу.

Про приїзд добровольців з інших країн повідомлення стали з'являтися й напередодні.

Так, 2 березня до України прибули добровольці з Грузії. Відповідний допис із відео з'явився у твіттері Міністерства оборони України. На ньому видно як

з літака під прапором Грузії виходять військовослужбовці та вітаються з українськими військовими.

Прийти на допомогу українській армії за декілька днів зголосилися близько 400 шведів. Про це повідомив один із авторів Місії Центру аналізу європейської політики (СЕРА) Андерс Естлунд у твіттері.

«Наразі близько 400 шведів записалися добровольцями в українську армію... Іноземний легіон в Україні може стати силовим», – написав він.

До добровольчого батальйону вже доєдналися з Білорусі. Про це у своєму телеграм-каналі повідомив народний депутат Олексій Гончаренко та опублікував відповідне відео.

«При теробороні «Азов» створено перший підрозділ з іноземних добровольців. Тепер із нами білоруська рота», – повідомив він.

Військовослужбовець Юрій Кочевенко у своєму твіттері ділився інформацією про наміри іноземців приїхати добровольцями в Україну. Так, на другий день війни, 25 лютого, він написав, що до України їдуть добровольці з країн Балтії, Польщі та Ізраїлю.

Також голова Міністерства закордонних справ Великої Британії Ліз Трасс наголосила, що вона «абсолютно підтримує громадян Великої Британії, які вирішили допомогти боротися проти російського вторгнення», – повідомляє видання Independent. Як повідомляє велике норвезьке видання NRK, у Посольстві України в Норвегії підтверджують, що нещодавно отримали кілька запитів від норвежців, які хочуть поїхати в Україну для участі у війні проти Росії. Однак, точних цифр не називають.

Журналіст хорватського телеканалу Іван Черкало у своєму твіттері написав, що добровольці з Хорватії будуть воювати на боці Збройних Сил України.

Окрім того, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба під час онлайнбрифінгу повідомив:

«Ми мобілізували міжнародну антивоєнну коаліцію, яка вже нараховує принаймні 86 держав і 15 міжнародних організацій. 19 країн дають Україні зброю, кілька з них роблять це вперше у своїй історії. 10 країн надають макрофінансову допомогу, 22 країни – гуманітарну допомогу, з 16 країн світу в Україну вже їдуть добровольці, які готові пліч-о-пліч з українським народом боротися проти агресора. Їхня загальна кількість уже перевищила за тисячу людей, і заявки продовжують надходити».

З початку війни в Україні, за даними уповноваженої президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'ї Герасимчук, загинуло 28 дітей, а ще 64 зазнали поранень.

«Знищені пологові будинки, дитячі садочки, школи. Близько півтора мільйона дітей перебуває на території, що потерпають від обстрілів та перебувають в облозі, серед них є діти-сироти та діти з інвалідністю, які потребують негайної допомоги», – написала вона.

Зауважимо, що внаслідок вторгнення Росії в Україну проти країни-агресорки були запроваджені суворі санкції: відключення від SWIFT низки банків РФ; заборона «Північного-потуку-2», внаслідок чого оператор газопроводу збанкрутував; закриття повітряного простору для російських літаків та інші. Внаслідок накладених санкцій рубль продовжує девальвувати. Як повідомили на сайті уряду Швейцарії, вперше за 200 років всупереч нейтралітету були запроваджені санкції ідентичні тим, які напередодні ухвалив Євросоюз. Накладати санкції продовжують й уряди інших країн. Співпрацювати з Росією відмовляється й бізнес. Наприклад, Apple припиняє продаж товарів та роботу своїх сервісів в Росії. Також співпрацювати з Росією припиняють сервіси міжнародної доставки, а також бренди Ford, Adidas, BMW, Boeing та багато інших. ■

Валерія ГУРЖИЙ

Фото Христини Заник

УКРАЇНА

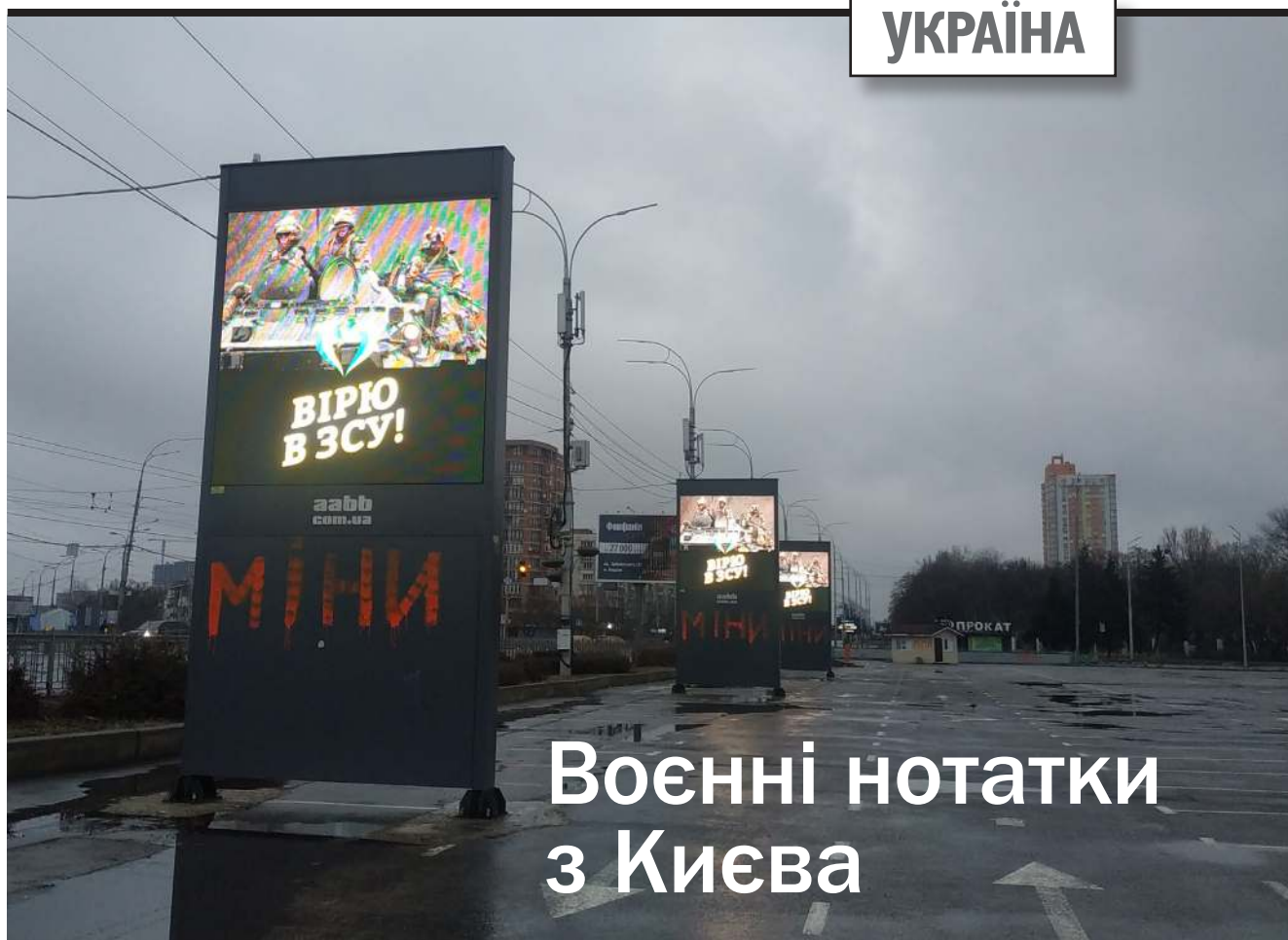
Воєнні нотатки
з Києва

Фото авторки статті

У робочому чаті, де ми тепер кожен ранок починаємо із переклички – чи з усіма все гаразд – зранку у понеділок одна колега якось написала: «Стою в аптеці, заходить чоловік і каже – дайте щось від москалів!». Пригадую, це був один із перших разів, коли я сміялася вголос.

Це був той самий понеділок, коли цивільним у Києві уперше за дві доби можна було вийти надвір – комендантська година почалася увечері в суботу, її ввели через вуличні бої та велику кількість диверсантів на вулицях. Утім, при всьому цьому ти постійно маєш у голові думку – це ще не найгірше, ми не в повній облозі, тут немає російської армії, Київ добре тримається. Ми читаємо новини з Харкова, який бомблять, з міста Щастя на Луганщині, яке майже зрівняли з землею, з Маріуполя, який в оточенні, а в людей поволі закінчується їжа, вода, ліки. Містечка навколо Києва – Буча, Ірпінь, Ворзель, Біла Церква – також під постійними бомбардуваннями, бо росіяни у своїх намаганнях дістатися Києва нищать, здається, усе, до чого можуть дотягнутися. Люди там мусять цілодобово ховатися у підвалах, із ними немає зв'язку. Колись ці містечка вважалися одними з найкращих локацій для життя поблизу Києва – невисока затишна забудова, гарна інфраструктура, поруч ліси. На десятий день війни росіяни підірвали колію, якою людей намагалися евакуювати з Ірпеня, і тамтешні мешканці опинилися у ще більшій ізоляції, ніж до того.

Зараз дивно це згадувати, але початок великої війни я проспала. Пізно лягла напередодні, а на окраїні Києва, де я живу, звуки вибухів долітали віддалено. Як потім розповіла мама – вона прокинулася від сигналізації, яка повмикалася у припаркованих під домом автівках, і вже тоді почула віддалене гупання.

– Ти вже знаєш, що на нас напала Росія? – спитала вона мене зранку.

Я на той момент уже знала, бо прокинулася від того, що розривався телефон. Усі, хто вже дізнався про ракетні обстріли Києва, питали, чи з нами все ок. До магазинів уже почали вишиковуватися черги, але нагаляв людей на вулицях поменшало. Ми з колегами із редакції Громадського радіо приїхали на роботу на Хрещатик 26 усі, хто зміг – уже тоді до метро я добиралася удвічі довше, ніж зазвичай, бо громадський транспорт ходив рідко; утім, у центрі трапилася навіть одна відкрита кав'ярня (зараз ми, якщо чесно, уже цілком відвикли від цього). Ефіри у нас мали тривати до 22, але потім з міркувань безпеки їх скоротили до 21, а далі й до 20. На станції метро «Майдан Незалежності» люди вже лаштувалися ночувати, але потяги ще ходили. Я швидко зрозуміла, що додому вже не доїду: я живу далеко від метро, інший громадський транспорт уже не ходить, на дворі вже темно, на вулиці всі стараються не затримуватися. Постановила їхати просто туди, куди можна пошвидше добратися – вирушила зрештою ночувати до хлопця, який живе ще на іншому кінці міста, зате біля метро – кінцевої станції.

У наплічнику я мала ноутбук, аптечку, і дуже мінімальний запас одягу на кілька днів, який вкинула туди в останній момент просто про всяк випадок. Того дня я ще була переконана, що просто перебуду деінде день, щонайбільше – кілька, а потім якось таки повернуся додому. Вийшло так, що я не повернулася туди

досі і не знаю, коли взагалі туди потраплю – подорож на інший кінець Києва зараз, якщо не маєш власної машини, це все одно що політ на Місяць.

Я, звісно, не маю на що жалітися: живу я не в чужої людини, маю стабільний інтернет та телефонний зв'язок з батьками та сестрою. У нас є електрика і гаряча вода, поруч по кілька годин на день працюють магазини. Тисячі людей по всій країні опинилися у набагато гіршій ситуації. І ще десятки тисяч людей по-стали перед вибором – залишатися вдома чи виїжджати; ми одразу вирішили залишитися. На таке рішення були різні реакції: від розуміння до подиву і майже панічних закликів «їхати поки можеш». Наразі серед мого київського кола спілкування виїхали приблизно 70 відсотків людей.

Першої ночі ми кілька разів схоплювалися від гучних вибухів за вікном – це була система протиповітряної оборони, тобто знак, що все гаразд (те, що нам загрожувало, якраз збили прямо у повітрі), але цей звук ми вивчили дещо пізніше. Раніше я багато чула про це і читала у книжках, але лише зараз можу сказати із власного досвіду: так, до сирен, віддалених вибухів і стрілянини швидко звикаєш. Передусім тому, що швидко вчишся розпізнавати – ось це шойно було досить далеко від мене, все нормально. Спочатку, лиш почувши звіддала сирену, ти схоплюєшся на рівні ноги, хапаєш наплічник, який завжди стоїть тепер біля входу, і біжиш в укриття. Перший тиждень чи не по пів ночі проводили у цих укриттях, а чимало людей прямо там і ночували (у багатоквартирних будинках це найчастіше просто підвали). Згодом багато хто просто перебрався спати у коридори та ванни – готовий, утім, все одно бігти вниз, якщо вибухи стануть ближчими та гучнішими. Ми вирішили, що замість схоплюватися від кожного звуку краще просто спати по черзі, і так тепер і ділимо ночі: спершу сплю (найчастіше) я, а хлопець залишається на кухні і будить мене, якщо вмикається сирена; потім міняємося. Я зазвичай до кінця дня починаюся настільки виснаженою, що навіть не чую сирени, коли засинаю. Усе це має, звісно, ще й психологічний ефект: після кількох днів постійної тривоги та біганини тебе охоплює апатія, і в мене була ніч, коли якби мене не витягли з ліжка – я би махнула рукою на ті сирени і навіть не вставала би. Зате я вже встигла звикнути до прокидань о 5 ранку, коли настає моя черга не спати: я сиджу на кухні, п'ю каву і спостерігаю, як поволі світає за вікном. Якщо пощастить, то без сирен.

Війна – це завжди якесь сюрреалістичне зіткнення різних світів. У якийсь із днів (зараз усі вони зливаються в одне, але здається, що це було ще у перший тиждень великої війни) наші сусіди вирішили виїхати. Ми допомагали їм відносити речі до машини, яка через великий затор перед блокпостом на в'їзді до Києва опинилася, по суті, за межами міста. Перед самим блокпостом бійці територіальної оборони якраз

затримали диверсанта: ми встигли побачити автівку із розкрученим бампером, почути як хтось кричить комусь, щоби принесли бинти, а тоді один із бійців гукнув нам, щоби ми перебігали цей відрізок шляху бігом, і все швидко лишилося позаду. Натомість через приблизно кілометр була відчинена заправка і – найбільший сюрприз того дня – там продавали каву. Уперше від початку війни ми випили кави у паперових стаканчиках – таких, як у кав'ярні, їх навіть дивно було тримати у руках.

Відтак сусіди поїхали і віддали нам ключі від своєї квартири: наглядати, поливати квіти й користуватися за потреби. У них більше місця в коридорі, і ми перейшли спати туди ж, стягнувши з ліжка на підлогу матрац. Власники квартири спершу наполегливо кликали перебратися з ними під Київ, у великий приватний будинок, але зрештою майже вся сім'я і звідти виїхала до Угорщини (дружина з дітьми; чоловік залишився).

З іще одними сусідами ми познайомилися у підвалі: мати, батько та син-підліток, з ними завжди було весело жартувати про те, як росіяни відгірбають від українських військових, та обговорювати їхні втрати. Одного вечора, коли у Києві почали з'являтися диверсанти, голова цього сімейства прийшов з величезною залізною палкою – шматком арматури – і вручив нам: – Це щоб оборонятися, на випадок чого.

Як виявилось, сам він на волонтерських засадах допомагає з логістикою київським продуктовим магазинам, у яких раптово порушилися всі ланцюги поставок. Його дружина допитувалася, чи всього у нас вистачає, і кликала до себе додому «взяти макарончиків і круп»; їхній син жартував, що мама просто відкриє скоро ще один магазин прямо у них у квартирі.

Радіо, на якому я працюю, уперше опинилося поза студією та практично без нормального обладнання. Уже на другий день вторгнення ми почали налагоджувати віддалене ведення ефірів: оскільки вся команда тепер розкидана по різних містах, увесь процес координується у чатах, ведуться програми з однієї локації, виходять в ефір «фізично» – з іншої. Випуски новин, які я колись читала за професійним мікрофоном у студії перед комп'ютером, я тепер пишу на колінах у квартирі (бувало, що й поміж повітряними тривогами), один раз писала у під'їзді (під час повітряної тривоги), начитую – на диктофон на телефоні (звук кепський, але вся апаратура залишилася на Хрещатику). Один раз був навіть випадок, що сирени завили якраз коли я намагалася рівним голосом привітатися зі слухачами – довелося швидко передавати комусь текст на начитку і спускатися в підвал. Усе це доводиться робити поміж нескінченними переписками, дзвінками, перемовинами щодо закупівлі закордоном бронежилетів, аптечек, касок – зараз кожен на волонтерських засадах допомагає як може, я зайнялася підмогою територіальній обороні, в одному з підрозділів якої зараз воює мій друг. Його я теж не бачила з початку великої війни – його підрозділ знаходиться у іншому районі Києва. Але днями, коли мені вдалося роздобути для них квадрокоптер, ми згадали раптом про мою нову книгу для дітей, яка мала би вийти якраз цими днями – вона розповідає про війну на Донбасі, одним із головних героїв є безпілотник на ім'я Ел. Ми з другом жартували, що тепер Елом можна назвати їхній коптер із тероборони. Зараз я думаю, чи є сенс узагалі цю книгу видавати після нашої перемоги над росіянами, адже війна тепер охопила всю країну?

Чим довше живеш в умовах війни, тим більше тренується слух. У перші дні ранками я підскакувала від звуку води, що закипає, чи кулера у ноутбучі; зараз ми спокійно продовжуємо працювати під віддалену артилерію, схожу на грім (повітряної тривоги у ці хвилини нема, а гримить далеко – це йдуть бої навколо Києва), а гуркіт протиповітряної оборони викликає приємні думки про чергову знищену техніку окупантів. У перші дні я ловила себе на відчутті химерного подиву, коли випадково натикалася на якісь, як я їх собі називаю, листівки із мирного життя: знайдена в кишені картка у кав'ярні, автоматичне смс від ювелірного (!) магазину. Є така заїжджена фраза про те, що життя розділилося на «до і після» – вона теж, як виявилось, правдива; я помітила лише, що і «до», і «після» втрачають часові межі і стають якимись безкінечними: ти не можеш точно сказати, скільки триває кожне із них. Може, чи не єдиними якорями у цьому морі часу лишаються щоденні переписки зі знайомими і друзями – «привіт, як минула ніч, чи у всіх усе нормально». ■

Оля РУСІНА

ПОДІЇ

Війна не триває один день

Фото автора статті

Вармія та Мазури, як вся Польща і демократичний світ, приєдналися до підтримки України у боротьбі з російським агресором. Регіональні структури Об'єднання українців у Польщі (ОУП) та церкви діють у співпраці з місцевим самоврядуванням. Метою є ефективна допомога. Один з найактуальніших викликів – це прийняти біженців, які потраплятимуть у регіон, і забезпечити їм проживання, також на тривалий період.

У цьому переконаний, зокрема, парох греко-католицької парафії в Ельблонзі о. Андрій Сорока. На даний момент у місті перебуває вже більше 80 біженців: «Ми як Церква, так само як ОУП, співпрацюємо з містом у допомозі прибулим українцям», — говорить о. Андрій Сорока.

Крім матеріальної допомоги, людей об'єднує віра. Нещодавно українці та поляки, серед яких були представники місцевої влади, взяли участь в екуменічній молитві у Ельблонзі за мир в Україні. Парох підкреслює, що волонтери з нашої громади задіяні в роботу міського центру, який приймає біженців. «Наша молодь допомагає тут також перекладати», — каже священник. Він відзначає також, що найближчим завданням є подбати саме про тих, хто приїхав з окупованої України. «Не вистачить організувати їм житло. Треба їх постійно підтримувати на душі, по-

дбати, щоб посилали дітей до школи і, в міру можливостей, почали нормально жити», — говорить о. Андрій Сорока. Він зауважує також, що допомога, зібрана у церквах, як і досі, передаватиметься в Україну завдяки співпраці з польським Карітасом. Це гарантує, що вона десь не застрягне і потрапить точно до тих, хто її потребує за польсько-українським кордоном.

Священник, радіючи великій підтримці у Польщі, водночас хвилюється, що з часом ця хвиля може зменшитися. «Війна характеризується тим, що не триває один день чи тиждень. Тому мусимо збирати всі можливі ресурси, щоб допомогти організувати в міру нормальне життя біженців, які будуть змушені довший час жити у нас. Тому ми мусимо діяти спільно з місцевою владою, щоб не розгубитися у цьому всьому», — говорить о. Андрій Сорока. Серед пріоритетів він називає також забезпечення місць у са-

дочках та школах для українських дітей. Йдеться про те, щоб намагатися мінімізувати травму війни, яка випала й на їхнє молоде життя.

Прикладом безлічі активних пунктів в регіоні є також Гіжищина. «Ми в основному займаємося гуманітарною допомогою», — говорить голова Мазурського відділу ОУП Іван Пік, який з секретарем Вікторією Петюк та головою гіжицького гуртка Дам'яном Міштуком увійшли до кризового центру, створеного при бургомістрі Гіжицька. Звідси українці вже відправили перший чотирьохтонний транспорт до міста-побратима Дубна. Поїхав також бус із медичною допомогою. У підвалі греко-католицької церкви в Гіжицьку постійно працює центр, куди люди можуть приносити речі. Відбулися також збори, на яких члени ОУП обговорили питання прийому біженців. Вони вже є у регіоні, а найбільша кількість знаходиться в осередку «Гварек» Анни та Павла Гашинів. Дехто приймає також біженців у своїх домівках. При цьому гіжицьке ОУП намагається діяти згідно з вказівками, які до самоврядувань передають воеводи. «Йдеться про те, що кожен, хто заявить про прийняття понад 20 біженців, і зареєструє їх у системі, отримає кошти на їхнє утримання», — пояснює Іван Пік.

Організація записує у свій реєстр охочих приймати окремих біженців, але заохочує до системних дій, вказаних воеводою. Йдеться про те, що допомога може бути потрібна на триваліший час. Охочих допомогти Іван Пік інформує, що в Гіжицьку збирають теплий одяг, ковдри, каремати, спальні мішки, медичні перев'язувальні матеріали тощо. Гіжицький гурток має відкритий рахунок, на який збирає гроші. Цей рахунок рекомендований також самоврядними структурами міста. «Ми почули, що люди хочуть передавати гроші на місці — тим, кого знають і кому довіряють», — відзначає Іван Пік. За його словами, вже замовлена вантажівка, яка зможе забрати 25 тонн наступної

допомоги. На даний момент половина вантажу вже зібрана. Все має потрапити прямо до партнерського Дубна та регіону. Мер Дубна повідомив, що найбільш потрібні бронежилети та каски, при чому ОУП не може їх купити (для цього потрібна ліцензія, — ред.). Проте за кошти місцевих органів самоврядування та відділу вдалося закупити 20 генераторів струму, які будуть передані в Україну. «Своїх партнерів в західних регіонах ми забезпечимо, але, на мою думку, найбільша проблема буде з доставкою допомоги центральній та східній Україні. Ми як організація повинні впливати на те, щоб таке завдання взяла на себе польська держава», — підсумовує Іван Пік.

Варто також відзначити, що 27 лютого в євангеліцькому костелі у Гіжицьку відбулася екуменічна молитва за участю всіх християнських церков і віросповідань. Від греко-католиків молитву очолив владика Аркадій Трохановський, єпарх ольштинсько-гданський. Опісля в місті відбулося віче та хода Солідарності з Україною.

У регіоні, крім різних форм матеріальної допомоги, відбуваються й символічні акції солідарності з Україною. 3 березня Сеймик Вармінсько-Мазурського воеводства одногослосно прийняв рішення про розірвання співпраці з сусідньою Калінінградською областю. Разом з тим Сеймик прийняв рішення про надання допомоги у розмірі 200 тис. зл. для партнерської Рівненської області в Україні. Звідси вже прийшов список необхідних речей, які незабаром будуть передані партнерам. Варто зауважити, що менші самоврядування — як Елк, Ожиш чи Кентшин вже розірвали свої офіційні договори з російськими партнерами, і багато інших думають зробити це найближчим часом. В Ельблонзі планують змінити назву кільця Калінінград на Київ, деінде накрили пам'ятник радянським воїнам, в Ольштині в центрі міста такий же планують демонтувати. ■

Григорій СПОДАРИК

«Західне Помор'я стоїть муром за Україною»

Кількадесят піддонів з найнеобхіднішими під час війни речами відправлено з Кошаліна до Івано-Франківська, партнерського міста. Це допомога від мешканців усієї Кошалінщини: Колобжега, Дарлова, Славна та Кошаліна. Збір гуманітарної допомоги координують Кошалінський відділ Об'єднання українців у Польщі та міська влада. Допомогу відправляє теж Товариство «Майстерня», яке проводить збір потрібних для війська речей у греко-католицькій церкві (4 транспорти вже відправлено). Крім того, допомогу збирає Валч, Дравсько-Поморське, Злоценець, М'ястко, Слупськ, Старгард, Щецін і багато інших міст.

На Помор'ї акції допомоги організовують у близько 40 місцевих штабах, створених неурядовими організаціями, ОУП, місцевою владою, школами, дитсадками, групами підтримки або самостійно утвореними групами друзів чи знайомих. Кожного дня долучається все більше співробітників та волонтерів.

В Україну поїхала вже машина швидкої допомоги, а у ній антибіотики, знеболюючі, перев'язувальні матеріали, персональні перев'язувальні пакети — все, що потрібно на війні. Це подарунок від Воеводської служби швидкої допомоги у Щеціні для Центру екстреної

медичної допомоги та катастроф в Івано-Франківську. Натомість підрозділи добровільної пожежної охорони з гміни Білий Бір — Сепольно-Велике, Грабово, Джоново та Білий Бор передали українським вогнеборцям частину свого протипожежного обладнання. Усі допомагають чим можуть.

Перший транспорт переважно віз нові речі: носилки, килимки, спальні мішки, термоковдри, аптечки, а також одяг для найменших дітей та продукти харчування, наприклад, консерви. А це лише початок. Волонтери вже сортують допомогу, яка буде відправлена наступними транспортом в Україну або буде надана українцям, які вже прибули до Кошаліна й околиці. За підрахунками Уряду міста, на час написання статті лише до Кошаліна приїхало понад 1000 матерів з дітьми.

— Я приїхала з Чернівців з трьома дітьми. Кордон перетинала з Румунією, потім їхали через Угорщину, щоб нарешті приїхати до Кошаліна сьомого дня агресії Росії проти України, — каже

жінка, тримаючи на руках наймолодшу доню Валерію, якій всього один рочок. Чоловік залишився в Україні, а вони приїхали до його брата, який працює саме в Кошаліні. Коли вона виїжджала, в Івано-Франківську підірвали аеропорт. Тоді ще на кордоні не було багато людей, але потім почали звозити автобуси студентів. Жінку пропустили без черги, оскільки Валерія почала плакати.

— Ми взяли з собою найдорожче — дітей, — каже втомлена жінка.

До півночі у Попільну Середу (Środa Popielcowa) у Кошаліні тривав молебень за мир в Україні. Поляки та українці молилися в кошалінському римо-католицькому соборі. Літургію очолив римо-католицький єпископ Кшиштоф Задарко, а участь взяв о. митрат Богдан Галушка — протосинкел Вроцлавсько-Кошалінської єпархії та парох кошалінської парафії.

— Ми посипаємо голову попелом на знак нашої готовності повернутися та покаятися. На голови українців посипають попіл уламків, а також попіл живих і мертвих. Ми всі відчуваємо, що це справа не лише українців. Це наша спільна справа, — сказав єпископ Кшиштоф Задарко. Після закінчення молінь, у яких участь взяв також хор «Майстерня піснi», поставлено символічні свічки перед пам'ятником св. Івана Павла II.

Проти агресії Росії проти України протестує теж світ культури. Кошалінська філармонія відмовилася до кінця концертного сезону виконувати твори російських та радянських композиторів. Також анульовано запрошення на концерти для виконавців з Росії. «Не обманюмо себе: культура, як і спорт, це не тільки канал для передачі краси

і добра, але також — особливо у тоталітарних державах — важливе політичне знаряддя», — написано у заяві філармонії, у якій закликають підтримати Україну.

Управління Західнопоморського воеводства виділить спеціальний фонд для громадських організацій, які допомагають біженцям з України. На це буде призначено 300 тис. злотих. «Малі гранти» мають сприяти розвитку мережі волонтерства в регіоні та започаткувати заходи, які полегшать шоденне життя громадян України. Про це повідомила пресслужба Маршалківського управління Західнопоморського воеводства.

— Західне Помор'я стоїть муром за Україною. Це дофінансування буде допомагати неурядовим організаціям нести найбільш необхідну допомогу біженцям, — повідомив маршалок воеводства Ольгерд Геблевич.

«Малі гранти» — це субсидії, які можуть отримати неурядові організації поза розписаними конкурсами. Їх максимальний розмір становить 10 тис. зл.

— До Польщі також приїжджають прийомні сім'ї та діти із опікунсько-виховних закладів. Це вони у першу чергу вимагають турботи та допомоги. Ми також плануємо інтеграційні заходи, спрямовані не лише до українців, а й до поляків. З одного боку, вони мають допомогти їм функціонувати, а з іншого — запобігти напрузі, яка з часом може виникнути, — зазначила Дорота Рибарська-Ярош, директорка Регіонального центру соціальної політики, звідки буде виділено кошти на підтримку біженців. ■

Анна ВІННИЦЬКА

Відправка допомоги до Івано-Франківська

Фото з архіву УМ Кошалін

Демонстрація у Більську-Підляському

ПОДІЇ

У зв'язку з агресивною політикою Росії українське середовище Підляшшя, яке представляли члени Союзу українців Підляшшя, Підляського наукового інституту та часопису «Над Бугом і Нарвою», видало заяву, в якій підкреслено, що агресивні дії Росії «...створюють загрозу міжнародному порядку та мирному співіснуванню народів і держав. Вони призводять до дестабілізації політичної та економічної ситуації в Європі та у світі. У ширшій перспективі вони становлять загрозу для інших країн Східної та Центральної Європи, включаючи Республіку Польща, громадянами якої ми є».

Коли двома днями пізніше — 24 лютого — війська Росії вторглися на територію України, скрізь посилюлися протести, також на Підляшші. Їх проводили поляки, українці, але також білоруси, які біля Консульства Білорусі в Білостоці скандували «НІ війні» та «Слава Україні».

Союз українців Підляшшя організував досі три демонстрації — дві в Більську-Підляському та в Гайнівці. На першу із них, 25 лютого, прийшли протестувати проти війни представники української громади регіону, мешканці міста, громадяни України, які працюють у Більську-Підляському, та перші біженці з України. Були присутні представники влади міста. Учасники не приховували своїх емоцій.

«Те, що зробила Російська Федерація, це злочин і варварство, та уряд Путіна слід назвати режимом і вбивцями. Це неможливо уявити», — зазначив Ярослав Боровський, бургомістр Більська-Підляського.

Окрім організації демонстрацій почалися й більш конкретні дії. Союз українців Підляшшя у своєму осередку в Більську-Підляському ініціював акцію матеріальної допомоги. Почалася збірка харчів, потрібних речей та ліків. До акції включилося багато волонтерів,

які з ранку до ночі приймають дари від небайдужих жителів міста та регіону.

«26 лютого ми почали збирати харчі і речі для людей, які будуть до нас приїжджати, — сказала Марія Рижик, голова СУП. — Потім ми стали отримувати інформацію безпосередньо з України, що потрібні речі також там: каремати, спальні мішки, подушки. Люди дуже хочуть допомагати. Усе іде дуже добре: вони спочатку телефонують або приходять і питають, що потрібно, а потім одразу це купують».

Перший транспорт від української підляської організації поїхав 1 березня до Рівного, другий — до Львова.

«У Більську збір організовує на тій же Союз українців Підляшшя, — продовжує Марія Рижик. — Однак до нас підключилися садочки і школи — початкові і середні, та в Союзі створився малий координаційний пункт. Ми вислали великий бус, але тільки речі, без харчів. Подзвонили в Україну і нам сказали, поки що не висилати харчів, а тільки те, що їм на даний момент фактично потрібно, тобто ковдри, спальні мішки, памперси, ліки».

Кожного дня до Союзу українців Підляшшя дзвонить величезна кількість осіб та представників різних установ. Сім'ї хочуть приймати в себе українських біженців, переказувати фінансову або речову допомогу, лікарі пропонують безкоштовні послуги, фірми — перевезення, пекарні — хліб тощо.

Акції підтримки продовжуються, так як продовжується війна. Окрім Союзу українців Підляшшя різного виду допомогу організовує величезна кількість установ у регіоні. Видно небайдужість, солідарність та потребу допомагати людям, у дім яких прийшла варварська, цілком неоправдана війна. Тим більше, що ця війна — фактично за дверима. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

Україно – ми з Вами!

Жахлива війна, у якій гине мирне населення, у тому числі діти, стала шоком для усього мирного світу. Звідусіль іде допомога Україні, та в багатьох місцях люди виходять на вулиці, щоб кричати: «Затримайте війну». Величезну кількість прикладів небайдужості до українців видно й в Підляському воєводстві, де проходять протести проти російської агресії, а різні установи організовують акції допомоги для України та біженців.

Поки ще не почалася війна, 22 лютого, в Білостоці відбулася демонстрація «Солідарні з Україною», яку організувало об'єднання «Молоді демократи». Проти російської агресивної політики прийшли протестувати поляки, українці — як мігранти, так і місцеві, а також білоруси.

«Як священик, як християнин дуже боюся того, що у моєму серці народжується страшне почуття — ненависть, — говорив під час мітингу о. Андрій Залевський. — Це дуже страшно. Така злість на людину, котра хоче захопити нашу країну — Україну. Ми насправді не знаємо, що в тому серці коїться, що він насправді нам приготував, ми зна-

ємо, що напевно нічого доброго нас не чекає від Путіна».

Під час демонстрації були присутні українці з різних частин України та з Білорусі. Всі підкреслювали, що боються війни та розраховують на більші санкції з боку західного світу, щоб зупинити агресію Росії.

«Мусимо весь час говорити, мусимо якомога сильніше тиснути західні країни, щоб запровадити якомога більші санкції проти Росії», — говорив до присутніх Лукаш Таргонський, один із організаторів.

«Хочеться, щоб світ швидше реагував, щоб не чекали до того, коли війська зайдуть до Києва», — підкреслювала Вікторія Міщанин.

Допомога з Кракова

Від першого дня нападу Росії на Україну українці у Кракові разом з поляками роблять все, що можливо, аби допомогти Україні. Багатолюдні демонстрації містом і протести перед посольством Росії змінилися активною допомогою українській армії, територіальній обороні, біженцям і мешканцям українських міст, котрі найбільше потерпають від війни.

Збори коштів і гуманітарної допомоги відбуваються ледь не в кожному закладі — магазинах, аптеках, поліклініках, навчальних закладах. Серед волонтерів — і українці, і поляки.

Українські громадські організації Кракова перетворилися на координа-

ційні центри, штаби, пункти допомоги Україні. Так, наприклад, iTechcloud coworking замість майстер-класів і курсів зараз плетуть маскувальні сітки. На фронт відправляють з добровольцями, які залишають Польщу і повертаються боронити Батьківщину. Як розповідає представниця організації Ірина Ван-

iTechcoworking плетуть маскувальні сітки

сач, сітки і інша необхідна допомога — продукти, ліки — потрапляють на місце швидше і одразу туди, де вони потрібні. Робитимуть це доти, доки буде потрібно. Чим можна допомогти? Приносьте тканину коричневих, сірих, захисних (хакі) кольорів, бажано легку, щоб не обтяжувала сітку, без відблиску. Список іншої потрібної допомоги можна дізнатися на місці — Berka Joselewicza 2, iTechcloud coworking.

Скоординували свої дії і взяли на себе різні ділянки роботи краківський гурток Об'єднання українців Польщі, фонд «Зустріч», Фонд масових видвищ, Інститут Польща-Україна і фонд Активна інтеграція. Об'єднання українців організувало протести, які відбувалися у Кракові. До них долучилося близько 12 000 осіб. Акції триватимуть.

«Зустріч» і Інститут Польща-Україна зайнялися прийомом біженців, логістикою їхнього розміщення, наданням допомоги. До них долучилися інші польські організації.

Фонд масових видвищ за підтримки фонду «Активна інтеграція» зайнялися безпосередньо поставками в Україну ліків і додаткового забезпечення для військових. Це бронезилети, каски і інші необхідні речі, які можна придбати в Польщі чи в Європі.

«За 8 днів війни у нас створилася структура, де є відділи, які займаються логістикою, медициною, закупівлею військової амуніції, оптимізацією запитів і інформації. Теж є своєрідний юридично-фінансовий відділ, який шукає за що це все купувати (спонсорів, партнерів). А також вирішує пи-

тання відправлення транспорту, який виїжджає з Кракова (ми організовуємо декілька фур щоденно), розвантаження їх у Львові і далі відправлення до потрібного міста», — розповідає Надія Мороз-Ольшанська, керівниця Фонду масових видвищ.

Експертну в технічних і військових питаннях допомогу надають колишні АТОвці з краківської організації «Ветерани АТО».

Перше велике замовлення для територіальної оборони Києва активісти фонду відправили уже на третій день війни. Зараз вони мають понад 700 запитів, для ефективної реалізації яких перебувають на зв'язку з організаціями в Гданську, Ополі і інших містах Польщі, щоб координувати допомогу.

Загалом 36 краківських громадських організацій об'єднали свої зусилля і створили коаліцію «Відкритий Краків», аби ефективно допомагати біженцям і потерпілим від війни в Україні.

Якщо ви хочете допомогти, можете зробити це у Кракові в кілька способів.

Повідомити про бажання надати житло для біженців (короткостроково та безкоштовно): www.SalamLab.pl/Ukraine

Інформацію про фінансові збори шукайте на сайтах або фейсбуці кожної зі згаданих організацій.

Оновлену інформацію з усієї Польщі та де люди з України можуть отримати допомогу — можна знайти тут: www.ukraina.grupagranica.pl. ■

Світлана ЛАГУЗ

Фото авторки статті

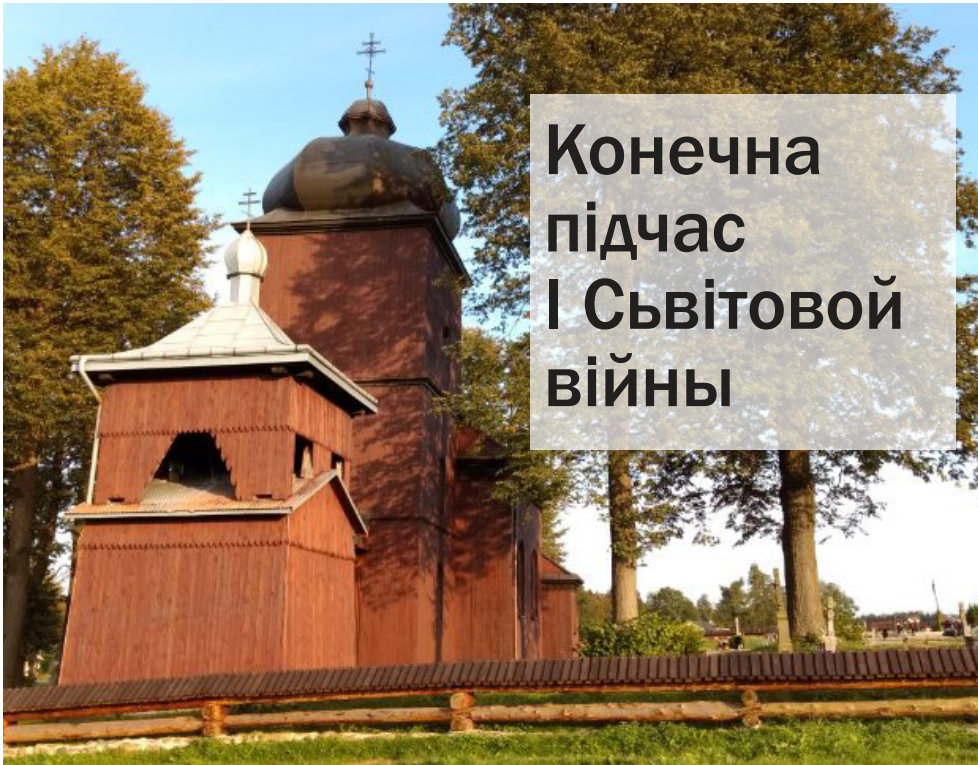

Фото автора статті

Конечна підчас І Сьвітової війны

Юж яко дітина слухал єм дома оповіди старших люди о І и II Сьвітових війнах. Найбільше мож было чути, коли в хыжы сходили ся стары газдове. О тій за цисаря Франца Йосифа рідше, бо не было юж серед нас тых, хто памятал єй безпосередньо. Баба вмерли, як мі было лем дванадцет років, а діда не было з нами юж давно. Як зачала ся війна, то няньо мали лем 4 roky. Коли гырміла една з найвекших битв той війны під Горлицями, то няньо, яко пятирічна дітина нич може о ні не чули тай не запам'ятали. Дідо и прадідо, зо стороны мамы, брали учас в війні так як іншы Лемкы, підданы цисаря, але скорше трафили до Талергофу, а потім на талияньскій фронт. По 1947 році не мешкали-зме юж близко, а кус пізніше дідо з родиною вернули до Конечной. Віділи-зме ся рідко, тай не трафляло ся нам вертати до тамтых часів. II-гу родиче, родина ци сусіде споминали часто, але то юж тема на інший час.

Безпосередньо од няня чули-зме тото, што остало в їх дитячій памяті, але вєще было певно того, што сами чули од сьвідків тамтых подій. Як мала дітина запам'ятала час од осени 1914 до весны 1915 рока? Найміцніше вписало ся ім в памяті переконання, же з єдної страны, од Регєтьова стояли Австрияки, а з другой, од Радочины и Липной Росияне. Потім поясню, же не цалком так было и якы были того причинны.

В няньові уяві и памяті остали поодинокы образы и деталі. Козаки для них то были «великы хлопцы з долгыма піками». Ци были такы великы? Певні ні, але для дітини такыма остали в памяті. Повтаряли ишы таку деталь, же часом давали дітям по куску цукру, «такого твердого як камін». Сами ужывали го до чаю, котрий пили по-росийскы «в прикуску». Ци так запам'ятала то дітина, ци остало то з переказу? — то факт, котрого не выяснимо. Без коментаря остане тіж таке переконання, же коли зачала ся стрілянина з єдної страны, то зараз была на то одповід з другой. Могли то быти кулеметы, карабины або ишы тяжча зброя. По єдні и другі страні были забиты и поранены. Цікаве є, а то и я чул, же як припадком в ночы зышли до села за чымси и трафили на себе, то не стріляли лем ся розходили, жебы не постріляти місцевых люди. Ци

фактычні все так было? — бо знаме, же гинуло дуже люди в ріжних обставинах и ситуаціях. Єдны и другы брали што хотіли зо села на фураж для кони и для вояків, чому немож было ся противити. Пропадали пацята, куры, коровы и ріжны продукты, котры трафляли до военной кухні. Мам документ, котрий достали нашы баба, а подане в нім єст, што пішло з газдівкы на потреби війска.

То кус так на початок военной темы, а тепер треба пояснити одкаль ся она взяла. Юж пару раз мал єм на увазі два военны цмєтері в Конечні, але и тепер они ишы кус почекают. Єден маленькй є при церкві, а другий великий, и як повідают знавці темы, цікавий и оригінальний архітектурні на Бешкіді. Так, як то было на нашім терені, проектувал го словацкий архітект Душан Юркович. Його роботи можна відіти праві во вшиткых селах в тій околиці. Кількіст цмєтерери вказує, як тяжкы и кривавы бої мали місце в Низкім Бешкіді. Выпадат додати, на што звертают увагу історики, же воякы гинули не лем в боях, але вмерали од ружных хворіб ци навет, вцалі не так рідко, замерзали, коли приходили морозы по 20 стопни. До найвекших жертв дійде підчас битвы під Горлицями, о чім буду споминал ишы дале. Тема є жыва, недавно было століття той події. Сут книжки на ту тему, є дуже статей, пишут о тім и нашы крайне, такы як Петро Шлянта ци недавно о цмєтерях на «ЛС» Марко Постіл-Яруга.

Але я ту знов одходжу од конкретной мойой темы, звязаной з І-шом Сьвітовом. Справа выглядат так, же до моїх рук трафил кавалец дошки з конечняньской церкви, котра забезпечала сходы на хір. На ті дощци добрым олувом хтоси записал імена и назвиска двох жовнірів ворожых армій — російского вояка и австрийского солдата. На єднім кавальєй дошки обік себе по смерті не сут юж ворогами лем чыйсыма сынами, братами, а може вїтцями. Для пригадуваных ту военных цмєтерів в наших горах характерне є то, же на памятных дошках, якы поміщєны сут на спеціальных будівлях, загублєх вояків не называють ворогами лем жертвами, бо помірила їх смерт.

Не знаме хто зробил тоты два записы, и певно николы ся юж не довідаме.

(А може то наш єгомость?). Нєє сьвідків тамтых часів, трудно бы было трафити на спомины учасників минулых подій, хоц хто знає, ци даякий припадок не справит нам несподіванку. Перший загинул Австрияк, бо 21.01.1915 рока, а Росиянин, з чернігівской губернії, 18.03.1915 рока. То было ишы пару місяци перед страшном горлицком битвом, в котрій Австрияків всперла німецка армія, яка по артилерийскій навалі, такой до того часу нигде не выкорыстано, перервала російский фронт. Ту жертвы были вражаючи, ишли в соткы тысяч, а в цілій карпатській операції Росия втратила около 1,2 млн, а Австрия дєси понад 800 тис. вояків.

И знов одышол єм од історії з дошком. Конечняньска церков за пару остатніх років міцно ся змінила. Має тепер новы шалюнки, помалюваны на темний, бронзовий колір. Кус скорше поставлена была дзвіниця, котрой забракло по остатній війні, а юж цалком недавно реставраторе оновили іконостас. Парафіяне постарали ся тіж, жебы одсьвіжыти великий сьвічник, котрий вісит на середині церкви, а також сходы на хір, якы дершнявіли и скрипіли. О тых змінах на біжучо писал єм до «ЛС», та тепер лем о них пригадую. Но и дожджу до дошки зо сходов. Забезпечала она їх з боку, але треба было ся до ней схилити, жебы відіти, же на ній што-си было написане. Тот невыгідний доступ споводувал, же тілкы роки люде о нім не знали. Сходы направлял п. Василь Галечко, родина котрого походить з Липной, наш столяр, и то він, коли усувал стары дошки, высмотріл тоту незвычайну історичну памятку. Написы на ній тяжко одчытати. Акуррат даты чомси ліпше ся заховали, але імена и назвиска юж не так. Думам, же вдало мі ся розшыфрувати кым был и одкаль походил російский вояк. То Василій Исаковъ, уроженец «Кралевецкого уезда Черниговской губ. (губернии)». Згинул «1915 года, Марта 18 дня». Того уезда глядал єм в дореволюційнім выказі губерній, бо немож го было одчытати. Як иде о австрийского солдата, то певным можна быти лем даты смерти. Не знам німецкого языка, а як дал єм сыновы посмотріти знимку, то повіл, же запис є такий слабый, же не бере ся го прочытати. Так на мое невинное око и незнаєміст німецкого языка выглядат то як Jochann Zbiler, а може інакше. Ходит мі по голові мысель ци не звернути ся до Червеного Хрєста, жебы там нашли тых двох вояків, дороги жытя котрых перервали ся в Конечні.

Выглядало бы, же в нашім селі од осєни 1914 до весны 1915 рока бої не были інтенсивны. Справа реалньн выглядала цалком інакше, а то з поводу старой цисарской дороги Горлиці — Бардєїв, котра ишла без нашу Дуяву, перехід на карпатскім «хырбеті». Росийска армія заняла Лемковину до лінії Горлиці — Высівский перехід, як пишут історики. Австриякы старали ся сильными ударами од стороны Бардєйова вбити клин в позиції російскых війск. То зато більше хыж в Конечні згоріло на вышнім кінци, ближе границі. Дорога была ім барз потрібна, жебы довозити під Горлиці всякий провьянт и зброю. Шырше можна о тім прочытати в працях Петра Шлянты и в інших істориків, ци просто в интернеті (нап. «Polygon» 5/2015, доступ 26.10.2021). На интернетовій сторінци «Beskid Niski sercu bliski», де описаны

сут нашы села, як иде о Конечну, поміщєны є спомины місцевого газды, котрий пережыл тамты тяжкы для селян місяці. Оповідат він, же на початку 1915 рока австрийский наступ был такий сильний, же люди з хыж під границом перевели до сусіднього Бєхєрьова. Запис є по-польскы, тай не буду го приводил, а перекладати цілий текст на нашу бесіду не має сенсу. Тот чловец повідат, же коли вернули ся по якисім часі до села, то пару хыж юж не было, згоріли, а іншы были пограбуваны, порожні. Як иде о бої о важны пункты, нпр. гору Ротунду, ци доступ до «цисаркы», то таких атаків и контратаків было дуже. Раз переважала една страна, а раз друга и лем жертв было барз дуже.

А тепер приведу короткый актуальний спомины з літа 2021 рока, коли пішли-зме на Ротунду відіти єден з цікавєх цмєтерів в нашій околиці, запроєктуваний спомнутым юж Юрковичом. Были-зме там и перше, але тепер смотріл єм на цмєтїр інакше и памятал тіж, же в тамтых часах наоколо не было лісів, тай «цисарка» на Бардєїв лежала як на долони. На цмєтерери прочытали-зме, же на горі праві цілий час тримали ся Росияне. Прочытати о тім можна тіж в спомнутых материялах. А то змінят переконання о Росиянах зо стороны Липной и Австрияках од Регєтьова. Тота позиция позваляла російскій артилерії острілювати «цисарку», што было барз небезпєчне для австрийских переїздів том дорогом. Зато навет в зимі, коли лежал глубокий сьніг, австрийске командуваня здєцидувало ся выпєрти одтамаль російску роту. Ани перша, ани наступны атаки не вдали ся, в чім Австриякам перешкаждал глубокий сьніг и тверда російска оборона той важной позиции. Росияне втримали ся там аж до мая 1915 рока, до весняной офєнсивы, тзн. до горлицкой битвы.

Приведу ишы єдну цікаву інформацію, котру подає J.D. Tomasik (Tyrolczycy w Górach Hańczowskich), [w:] «Magury», Warszawa 2001, о доборовых пулках тирольців з Альп, яким пришло воювати за цисаря в наших Бешкідях. Не было ім легко при 20 стопнях морозу підчас кривавых боїв. Як пише Автор, без їх участи в них неедна акция могла бы ся Австриякам не владсти. Тота формация была спеціальні школена до діяня в горах. А же обом арміям не было легко — добрі показує істория російской дивізії, командиром котрой был будущий генерал Лавр Корнілов, добрі знаний з часів російской революції 1917 рока и боїв тзв. «білої армії» з «червеном». Там в Карпатах дивізія Корнілова перебила ся без горы на перевалі біля Барвінка, але окружена в зимовых умовах была вшєнт розбита. До своїх вдало ся перебити лем «кускам» бувшой доборовой частины. Не менше цікавым, ци може несподіваным є факт, же недалеко Конечной «пражскы діти», чєский пулк австрийской армії, перешол фронт и піддал ся Росиянам. Зрадили цисаря. Австрийске командуваня вымазало го з історії своей армії.

Вказаны ту факты — то лем невелика частина того, што діяло ся в Карпатах, в околиці нашого села. Без них імена двох вояків, записаны на дощци в конечняньскій церкві, не мали бы того змісту и той історичной вагы для тамтых трагічных подій в наших Бешкідях. ■

Андрій КСЕНИЧ

Історія

Театр за ґратами

В лютому виповнилося 135 років від дня народження Леся Курбаса – реформатора українського театру, актора, режисера, драматурга, засновника театру «Березіль». Про його новаторство в театральній та кіноіндустрії можна говорити довго. Про трагічну долю Курбаса теж відомо. Він належить до покоління українських митців – «Розстріляного відродження». Але мало хто знає, що навіть, перебуваючи на засланні, фактично до останніх днів життя, режисер ставив спектаклі.

Леся Курбас був однією з зірок українського відродження, тож привернув увагу нової комуністичної влади. А на початку 1920-х все здавалось майже казковим: перспективи та свобода творчості. Так, у березні 1922-го він заснував у Києві мистецьке об'єднання «Березіль» як своєрідний творчий, виховний, дослідно-експериментальний і культурно-громадський центр.

Новації під наглядом влади

Через чотири роки театр переїхав до Харкова (тодішньої столиці Української РСР). Цей період розпочався із невдалої прем'єри п'єси «Золоте черево» бельгійського драматурга Фернана Кромелінка. Курбас не врахував естетичні смаки русифікованого харківського глядача, звиклого до традиційних театральних форм. «...Я був у такому захопленні, такий ошелешений новизною й глибиною, незвичністю баченого, що пам'ятаю тільки свій власний сп'яніло-екстатичний захват. Я бачив: тут починається новий театр. І я передчував: він не почнеться. Харків не прийняв Курбаса, бо не доріс до нього. Але режисер не може йти вперед і далі, коли його зала порожня, а ті, хто прийшов на початку, покидають виставу перед закінченням. Письменник може писати й складати написане для майбутніх поколінь. Не режисер. Його мистецтво суцільно в часі і в душі аудиторії. Для мене «Золоте черево» стало однією з верховин моєї біографії, не фактом історії театру», – згадував Юрій Шевельов, харків'янин, сучасник Курбаса.

У Харкові Курбас познайомився з Миколою Кулішем і поставив його п'єси «Народний Малахій» (1928) і «Мина Мазайло» (1929), які були нещадно розкритиковані більшовицькою владою. 1929-го розгорнулася театральна дискусія навколо п'єс Миколи Куліша і їх сценічного втілення в театрі «Березіль», яка за участі Державного політичного управління (ДПУ) УСРР перетворилася на кампанію цілеспрямованого цькування обох митців.

Відповіддю митців на критику стала спільна робота «Маклена Граса» (глядачі її побачили на сцені театру у вересні 1933-го). А уже фактично через місяць – 5 жовтня за вказівкою влади Курбас був відсторонений від керівни-

▲ Леся Курбас одразу після арешту

цтва «Березоля» за націоналізм, формалізм, відрив від радянської дійсності і російського театру. Наступного дня він виїхав до Москви ставити там «Король Ліра» Вільяма Шекспіра в Державному єврейському театрі. Проте вже 26 грудня 1933-го був заарештований і ув'язнений за звинуваченнями в учас-

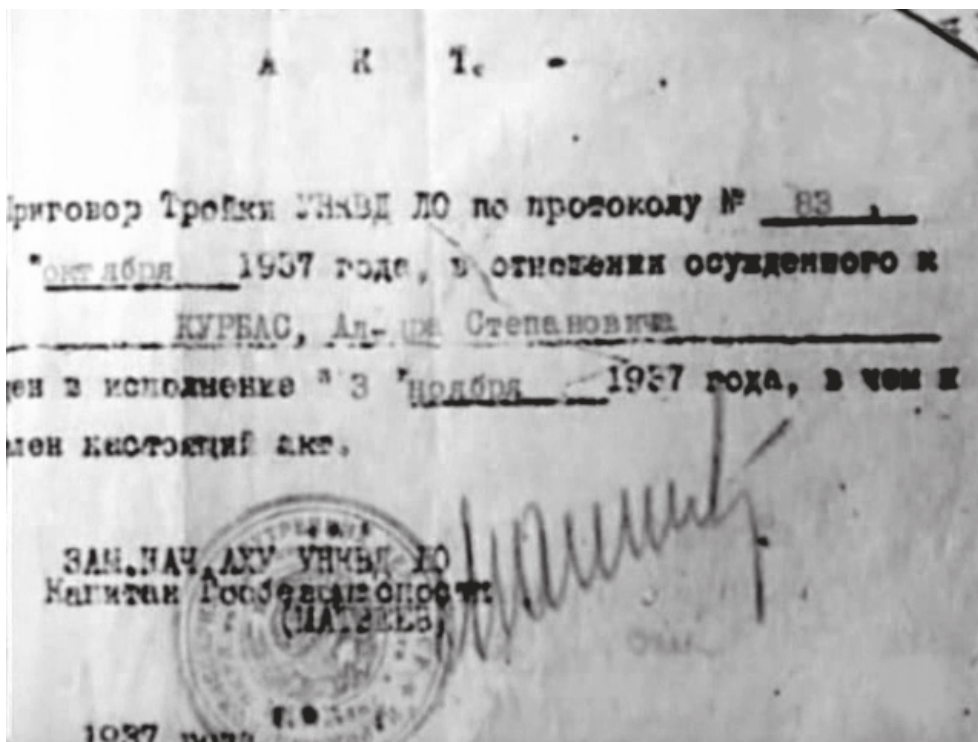
ті у контрреволюційно-терористичній організації – Українській військової організації (УВО) і за намір убити 2-го секретаря ЦК КП(б)У Павла Постишева.

Слідство і суд

Перший протокол допиту від 17 січня 1934 р. містив детальну біографічну інформацію і категоричну заяву Курбаса: «Винним себе не визнаю». Для доведення провини не проводилося жодних слідчих дій, ані обшуків, ані допитів рідних. Адже чекісти вже мали необхідні їм зізнання людей, які працювали з режисером. Із їх свідчень випливало, що театр «Березіль» був одним із пунктів підпільної УВО, сам Курбас входив до складу терористичної ланки, яка готувала замах на радянських державних діячів, і під час однієї з прем'єр в театрі мав бути вбитий Павло Постишев.

Під час перших допитів режисер стояв на своєму і не визнавав звинувачень. Його переводять до Харкова, де ДПУ УСРР продовжує «працювати» над Курбасом. Через два тижні такої «роботи» чекісти отримали потрібний результат – написану тремтячою рукою режисера заяву.

«Цим заявляю, – писав Леся Курбас, – про своє цілковите і остаточне роз-

▲ Акт про розстріл Курбаса

зброєння у відношенні до радянської влади, і признаюся в тому, що належав до контрреволюційної організації УВО». Завданням режисера, згідно заяви, було «на театральному фронті спрямовувати хід культурно-творчого процесу в Україні на буржуазно-націоналістичні рейки».

Неповних дві сторінки тексту – надто мало для викриття, і допити продовжились. 17 березня режисер детально розповідає про три лінії своєї роботи – «репертуарну, художньо-формальну, та виховання кадрів в націоналістичному дусі». І нарешті, після тривалих допитів наприкінці березня 1934-го Леся Курбас підписав протокол, визнавши, що є «контрреволюціонером».

Ув'язнений режисер

У квітні 1934-го в Харкові відбувся суд, який, посилаючись на отримані під час слідства «зізнання» Курбаса, засудив його до 5 років ув'язнення. Покарання відбував на будівництві Біломорсько-Балтійського каналу. Збереглися відомості, датовані 16 листопада 1934 р., про реєстрацію Курбаса в таборі на Медвежій Горі (Карелія, Росія). Там працював театр на 300 місць для вільнонайманих працівників, і в ньому Леся поставив кілька п'єс.

У 1936 році його перевели на Соловки. Там він створив театр і поставив «Аристократів» Миколи Погодіна й «Учня диявола» Бернарда Шоу. Наприкінці 1936-го був етапований на острів Анзер, де також був театр, розташований в колишній церкві. Курбас поставив у ньому «Маленькі трагедії» Александра Пушкіна.

Улітку 1937-го «особлива трійка» Управління НКВД Ленінградської області РРФСР засудила одним списком 1825 осіб Соловецької тюрми особливого призначення до смерті. У списку значилося й прізвище режисера. Виконання вирoku було призначено на 3 листопада. Того дня у Соловецькому таборі особливого призначення в урочищі Сандармох за виroyками позасудових органів розстріляні Леся Курбас, Микола Куліш, Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Ялович та інші представники творчої інтелігенції.

Вони жили і працювали в непростий час. Їх талант випередив час, а діяльність розцінювалась владою як вкрай небезпечна. Тому і вирок комуністів був очікуваний – смерть. Однак, творчість Курбаса та інших представників покоління «Розстріляного відродження» забуттю не підлягає. ■

Стаття підготовлена за матеріалами архівів та інтернет-ресурсів.

Олена ГУМЕНЮК
Фото із Вікіпедії

Фонд Український Народний Дім у Перемишлі

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu

ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

ПІДТРИМАЙ РЕМОНТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ!

Немислиме стало законом: дискримінація німецької громади

Появу наказу міністра освіти та науки Пшемислава Чарнека від 4 лютого 2022 року можна вважати символічною подією в історії політики щодо національних меншин у Польщі. Безперечно, вона потрапить до підручників з прав нацменшин у Європі. Причина цього фундаментальна – цей юридичний акт на законодавчому рівні передбачає дискримінацію групи громадян за національною ознакою.

Григорій Купріянович під час одного із засідань Спільної комісії уряду та нацменшин

Буває, що якусь спільноту реально дискримінують усупереч законам. Трапляється, що самі закони написані так, що позбавляють певних прав (навмисно чи випадково) певну групу, не вказуючи на те прямо. Проте ситуація, коли в юридичному акті відкрито передбачена дискримінація окремої меншини, є безпрецедентною, щоб не сказати немислимою – адже навіть ті, хто свідомо хоче піддавати когось утискам, зазвичай стараються це приховувати. Утім, ми стали свідками цього.

У принципі, поява наказу від 4 лютого не мала би бути несподіванкою, адже перед цим заяви про намір ввести такі юридичні зміни робили депутат Януш Ковальський («Солідарна Польща») та міністр Пшемислав Чарнек. Кількома днями раніше, 28 січня, на засіданні сеймової комісії нацменшин про такі плани говорив представник Міністерства освіти і науки. Проте це здавалося неможливим, немислимим: що може бути виданий юридичний акт, який передбачає відкрити, пряму дискримінацію однієї з груп громадян. Тим більше важко було сподіватися, що це відбудеться з такою швидкістю. Відтак, оприлюднення цього наказу стало-таки несподіванкою і шоком.

Що ж такого незвичайного у ньому прописано? Наказ змінює роботу освітніх закладів у сфері підтримки національної ідентичності дітей із нацменшин (в оригіналі – *Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 4 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym*). Зміни стосуються наказу міністра освіти з 2017 року – це ключовий виконавчий акт, на основі якого у Польщі організоване навчання мов національних та етнічних меншин. Суть така: досі всі учні, які належали до цих громад (і чий батьки висловили таке бажання), мали у школах три години занять із рідної мови (як додаткової), а з 1 вересня 2022 року діти з німецької спільноти матимуть лише одну годину на такі уроки («W przypadku uczniów należących do mniejszości niemieckiej wymiar godzin nauki języka mniejszości narodowej prowadzonej w formie dodatkowej nauki języka wynosi 1 godzinę tygodniowo w każdej klasie»).

Згідно з цим, із 1 вересня у Польщі діятимуть два стандарти навчання мов національних меншин: один

– для німецької, другий – для решти. Одним словом, приналежність учня до цієї громади може спричинити, що він матиме менші права, ніж його українські, литовські чи білоруські однокласники (якщо вони, звичайно, належать до однієї з національних меншин, тобто є громадянами Польщі). Це означає, що норми наказу міністра Пшемислава Чарнека передбачають відкрити дискримінацію польських громадян німецької громади за національним критерієм.

Побоювання щодо наслідків цих положень посилює факт, що вже кількома днями пізніше з'явився черговий юридичний акт – наказ, який вводить зміни у принципи розподілу частини освітньої субвенції для органів місцевого самоврядування (в оригіналі – *Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowego subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022*). Він передбачає зменшення фінансування для учнів, що належать до німецької меншини, коефіцієнтів (пол. *wag*), на основі яких вираховується розмір субсидій.

Реалізація положень цих двох юридичних актів означає різне ставлення з боку держави до людей, які знаходяться в однаковій ситуації, тобто є громадянами Польщі, але при цьому належать до національних меншин. Важко не дійти висновку, що це відкрито суперечить Конституції, закону про національні і етнічні меншини та регіональну мову, а також міжнародним конвенціям, ратифікованим Польщею, зокрема Рамковій конвенції про захист національних меншин та Європейській хартії регіональних мов або мов меншин.

Додатковим чинником, який посилює занепокоєння цієї ситуацією, є вмотивованість дискриміна-

ційних дій щодо німецької громади. Тут від самого початку прямо вказували на застосування принципу «взаємності» чи «симетрії». Говорив про це ще восени минулого року депутат Сейму від партії «Солідарна Польща» Януш Ковальський, який запропонував зменшити на 39,8 млн злотих розмір освітньої частини загальної субсидії, яку отримують органи місцевого самоврядування (міста чи гміни) на навчання меншинних мов, і призначити ці гроші на уроки польської для поляків у Німеччині. Згодом на «принципі симетрії» наголошував міністр освіти і науки Пшемислав Чарнек, підтримавши ініціативу Януша Ковальського. У результаті вона отримала схвалення уряду, а наслідком цього стало прийняття Сеймом 27 січня 2022 року бюджету зі зменшеною сумою освітньої частини загальної субсидії.

Відтак, відповідно до офіційних заяв депутата Ковальського та міністра Чарнека, усі згадані рішення – це відповідь на дії німецької держави, чи навіть більше – просто шантаж, спроба вплинути таким шляхом на Німеччину, аби вона зробила те, чого від неї очікують ці посадовці. І тут маємо суть проблеми: таким шляхом Польща узалежнює свою політику щодо власних громадян (у цьому випадку – тих, що належать до німецької меншини) від так чи інакше інтерпретованих дій іншої держави. Мало того, влада вводить дискримінаційні норми щодо власних громадян, щоби вплинути на очільників іншої країни.

Минулими роками у публічному просторі час від часу лунали заяви різних політиків, які посилалися на «принцип взаємності» щодо власних громадян, які належать до національних меншин. Проте, мабуть, уперше цю норму ввели у дію на юридичному рівні, однозначно наголошуючи, що це «повернення симетрії» у міждержавних відносинах. По суті, це пряме заперечення принципу рівності громадян. Адже всі вони мали би бути рівними перед державою, яка покликана захищати їхні права – всіх (!) громадян, незалежно від віку, статі, кольору шкіри, кольору очей чи національності.

На мою думку, застосування «принципу взаємності» суперечить не лише Конституції, законам чи міжнародним конвенціям, а й підважує суверенітет держави. Адже у такому випадку вона узалежнює політику щодо власних громадян від дій (чи інтерпретацій дій) іншої країни.

Поява наказу міністра освіти та науки Пшемислава Чарнека, який дискримінує німецьку меншину, є безпрецедентною подією. Мабуть, це вперше від 1989 року у Польщі з'явився юридичний акт, який відкрито піддає утискам громадян, що належать до однієї з національних спільнот.

Невипадково меншинна частина Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин 11 лютого у відповідному зверненні наголосила, що наполягає на зміні цих норм, бо вони дискримінують не лише німецьку громаду, але й порушують основи політики щодо національних та етнічних меншин, яка реалізується з 1989 року.

Менш ніж місяць тому я як співголова згаданої комісії писав прем'єр-міністрові Польщі: «Важко собі уявити, що у демократичній правовій державі навчання мови однієї з меншин могло би відбуватися за іншими правилами і стандартами, ніж інших, це би означало нерівне трактування громадян за національним критерієм». Я не сподівався, що те, що мені тоді здавалося немислимим, стане елементом польської правової системи.

Ми повинні голосно говорити про це, виступати проти дискримінації однієї з національних меншин, протестувати проти застосування «принципу взаємності» та висловлювати солідарність із німецькою громадою, яка опинилася зараз у скрутному становищі. Ми маємо це зробити як представники іншої національної спільноти, що розуміють складність ситуації, у якій перебувають меншини, але також – просто як громадяни Польщі, обурені появою юридичних актів, що передбачають дискримінацію інших наших співгромадян. ■

Григорій КУПРІЯНОВИЧ
Фото Павла Лози

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Юрій Винничук, «Агент Лилик». Харків: Фабула, 2021. – 288 с.

Коли навіть темні часи стають захопливими пригодами

Кожна моя поїздка в Україну увінчується закупівлею книг улюблених українських письменників. Іноді радію, що не маю власного автомобіля, адже, мабуть, тоді скуповувала б книжкових новинок в 10 разів більше. Цей текст писався ще до початку повномасштабної війни. Зараз додаю, що раджу читати, щоб інколи відволіктися і відпочити від важких новин.

Часто мої відвідини міста Лева співпадають із виходом у світ свіжих книжкових видань. Ось і цієї зими вдалось придбати новинки від львівських письменників: Юрія Винничука та Богдана Коломійчука. Обидві книги є частина-

ми серії ретродетективів. У Винничука головний герой – відчайдушний журналіст, у Коломійчука – комісар поліції. «300 миль на Схід» Богдана Коломійчука (він, до речі, захищає зараз Україну), невдовзі розглянемо на шпальтах «НС», а зараз обговоримо продовження карколомних пригод донжуана і любителя адреналіну Марка Криловича.

Новий роман «Агент Лилик» занурює нас у досить похмуру атмосферу Львова 1939 року. Місто міняється на очах. З'являються нові «правителі-визволителі», що принесли із собою ауру незатишку, сірості, страху (які важливі паралелі з актуальними подіями, – ред.). Кольори Львова в'януть, вулиці, кнайпи, магазини, їжа тьмяніють і бідніють, достосовуючись до нових смаків та звичок прибулих.

Марко Крилович – славний львівський нічний репортер – у в'язниці під пильним наглядом НКВД. Але справа з маніяком, що тероризував Львів у попередній книзі, надалі незавершена. Нова влада вирішує випустити Марка на волю, усвідомлюючи, що він має чималий досвід у пошуках цинамонового душі. А всі жертви жіночої статі якимось дивним чином пов'язані із постаттю нічного репортера.

До речі, рецензії на попередні книги про Марка можна прочитати у «НС» №48 2019 року («Нічний репортер») та «НС» №27 за 2021 («Вілла Деккера»). Одразу ж попередимо питання, що ймовірно може виникнути у наших читачів: чи можна читати «Агента Лилика», не ознайомившись з попередніми частинами? Звісно, аби більше заглибитись в сюжет і краще пізнати його викрутаси і героїв, непогано було б запізнатись з усіма книгами. А проте, Винничук веде

свою оповідь так, що навіть не орієнтуючись у попередніх фактах, можна вникнути у нову «серію». Наприклад, на початку роману автор перелічує усіх головних дійових персонажів, щоб або нагадати нам про що мова, або познайомити з ними.

Отож, енкаведисти дають Маркові псевдо «Агент Лилик», яке, до речі, колись належало різним людям, які працювали до Марка під прикриттям, і відправляють його розслідувати загадкову справу з жорстоким маніяком. Марко, як і попередні рази, опиняється у вихорі перипетій та подій. Паралельно його просять допомогти розплутати справу із таємничим зникненням архіву посольства Нідерландів. Герой вимагає звільнити також свого старого друга комісара, аби могли ефективно разом працювати над закрученим клубком злочинів. Марко відчайдушно старається балансувати поміж керівництвом НКВД, старими приятелями-батьками, серйозними бандитами, різноманітними підпільними організаціями, що діють проти нової влади. Дехто з них впевнений, що Марко продався за «цапову душу» енкаведистам. Марко ж веде своє життя за тим самим принципом, що й раніше: намагається вижити, з презирством ставиться до всякого керівництва, не чистого на руку, комбінує на ходу. Доволі часто йому вдається не лише вийти сухим із води, але й ще зробити так, що всі сторони, які він нерідко обдурює, залишаються задоволені, а він ще й наживається на всіх цих пригодах.

Новоспечений агент Лилик трохи нагадує головну героїню Сідні Прескот із циклу фільмів-жахастиків «Крик». Довкола Сідні усі масово вмирають на-

сильницькою смертю від руки серійного маніяка, а їй постійно магичним чином вдається вижити.

Марка, звісно, не тішить ситуація, у якій зі всіх сторін на нього чигає небезпека, та ще й НКВД ясно дало зрозуміти, що якщо він справу провалить, його чекає невесела доля. Тож Крилович за пошуки цинамонового душі береться із подвійним зав'язанням. Тим паче, що довкола нього далі крутяться різні жінки, які можуть стати потенційними жертвами жорстокого вбивці. А деякі з цих краль нашому герою вкрай небайдужі.

Нічний репортер, він же ж агент Лилик, усілякими способами старається впіймати маніяка, постать якого у цій частині нам поволі розкривається. Корені усієї цієї історії з цинамоновим душієм сягатимуть у далеке минуле, зокрема, і минуле Марка.

Чи впливає цього разу відчайдушний репортер кровожерливого психопата, і чи ми врешті визнаємо, хто це? Ймовірно, нехай читач сам з'ясує ці обставини. Варто зазначити, що навіть якщо справу з маніяком закрито, видається, що Винничук так легко не попрощається із своїм вдалим персонажем, що є трохи звичайною людиною, а трохи – своєрідним ретросупергероєм. Припускаємо, що на нас чекатимуть нові справи і пригоди Марка Криловича.

Книга ілюстрована чорно-білими малюнками, що дають роману вдалої ретроатмосфери.

Роман можна придбати в Україні у книгарнях мережі «Є» та на сайті видавництва «Фабула». ■

Дарина ПОПІЛЬ

Не тільки ліричні пісні з Підляшшя

Традиційні підляські пісні, хоча не є вже елементом щоденного життя, все-таки залишаються дуже популярними серед місцевих співаків. Їх виконують як носії місцевої традиції, так і молоді нащадки підляської музичної культури, згуртовані в народних ансамблях. Особливо охоче підляські виконавці співають багатоголосні жартивліви та ліричні твори, в основному зворушливі пісні про нещасливу любов. Саме такі пісні найбільше подобаються публіці на різних концертах, оглядах і фестивалях.

Щоб краще представити ліричний репертуар регіону, Союз українців Підляшшя почав проект, завершальним етапом якого стало видання платівки «Pieśni nie tylko liryczne. Пісні не тільки ліричні». У 2020 році було записано вибрані пісні з репертуару п'ятиох українських ансамблів з Підляшшя: співочого колективу з Черемхи-Села, «Добрини» з Білостока, «Гілочка» з Черемхи, «Ранку» з Більська-Підляського та «Родини» з Дуб'яжина. У минулому році світ побачила платівка. Як запис,

так і видання відбулися за кошти Підляського воєводства.

Альбом містить 20 пісень, переважно ліричних, хоча й знайшлися на ньому також зразки підляського обрядового фольклору (наприклад, сінокісна пісня «Косари косять»). Виконують їх ансамблі, які діють при Союзі українців Підляшшя. Це практично представники всіх поколінь, бо й співають особи, які виконували ці пісні ще на сільській лавочці та під час сімейних вчистостей, тобто представники старшого покоління (ансамбль з Черемхи-Села та «Родина»), молоді 20-40-літні жителі Білостока («Добрини»), а також діти і юнаки та дівчата («Гілочка» і «Ранок»). Отже, слухаючи платівку, можна порівняти, як підляський народний репертуар виконують представники найстарішого покоління та молоді співаки, що вчилися пісень безпосередньо від «бабці», тобто носіїв підляського фольклору.

Всі пісні записані підляськими говірками, але присутне тут різноманіття, бо ж є різниці між мовою, наприклад, Черемхи та Дуб'яжина. Звичайно, для старших співаків говірка є природною, вони ще нею користуються у щоденних розмовах. Молодші виконавці найчастіше вже нею не розмовляють. Тому як самих пісень, так і мови в її говіркових варіантах, ці молодші виконавці мусили просто навчитися.

Усі пісні заспівані а капела, зі збереженням манери співання, характерної для підляського села. Коли йдеться про репертуар, то почуємо на диску переважно зворушливі пісні про кохання («Явор над водою», «Широка долина» тощо) та короткість людського життя («Ой по горам по долинам»). Багато пісень – це нерідко місцеві варіанти загальновідомих українських творів («Посію я огурчки», «Хлопці риболов-

ці»). Нічого в цьому дивного, оскільки ліричні пісні набагато більше розповсюджені. Вони молодші за походженням від обрядових, які «приписані» до конкретного свята в річному календарі чи події з сімейного життя. Їх можна було співати майже весь рік, та з часом вони почали також «проникати» до сімейних подій, зокрема, пісні про любов входили до весільного дійства. Окрім того, ліричні твори мігрували з одного регіону в інший, часто зовсім природно адаптуючись до місцевої манери співання та говірки. Кажуть, що багато популярних українських пісень почали співати на Підляшші після «біженства» 1915 року, коли місцеві жителі, втікаючи від війни, потрапили, між іншими, вглиб України. Зараз важко сказати, котрі з-посеред популярних серед підляшан пісень – корінні місцеві, а котрі з них з'явилися на окраїнній українськомовній території приблизно сто років тому, разом з біженцями, які верталися додому.

У піснях, які потрапили до платівки, з'являються образи, характерні для українського фольклору – в них співається найчастіше про козака («Ой чий

то воли по ролі ходили / А то того козаченька, што ми втрох любілі», «Хлопці риболовці з козацького роду»), про Україну («Полетіла б я на Україну свого милого шукати», «З України до дівчини козак прихилився»), про Дунай («Прилетіли гусі з далекого краю / Помутіли воду на тіхім Дунаю»). Слухаючи альбом, з'являється враження: як це можливо, що саме такий репертуар багато років називали білоруським та представляли як елемент неокресленого «багатства пограниччя»? Бо ж і мова тут українська, і всі мотиви – характерні для українського фольклору. У тому й полягає цінність записів та видавань у формі дисків (платівок) – щоб показувати, що це часина українського культурного надбання. А водночас популяризувати підляські колективи, які намагаються зберегти місцеве пісенне багатство.

Особи, зацікавлені платівкою, можуть звертатися до видавця – Союзу українців Підляшшя: biuro@zur.org.pl або координатора проекту Олександри Іванюк: oliczka1@onet.pl, тел. 501-873-077. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

Ціна 1 примірника 30,00 зл. (висилка поштою – 8,00 зл).

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»: TYRSA Sp. z o.o. ul. Kościeliska 7, 03614 Warszawa email: tyrsa@hotmail.pl тел. +48 [22] 679 95 47 або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок: TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029 чи поштовим переказом, з позначенням скільки примірників замовляється.

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз? Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати. Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce prowadzi akcję pomocy dla Ukrainy oraz pomocy dla uchodźców wojennych z Ukrainy. Ściśle współpracujemy z Ukraińskim Domem w Warszawie: ukrainskidom.pl.

Na tej stronie można: ► zgłosić realną pomoc uchodźcom ► zgłosić swój udział jako wolontariusz ► przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom

Związek Ukraińców w Polsce zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, żywność, środki medyczne).

Pomóż Ukrainie wpłacając na wydzielony rachunek bankowy:

Związek Ukraińców w Polsce, konto nr 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357 z dopiskiem Pomoc Ukrainie.

Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764

Darowizny można dokonać w formie przelewu na podany nr konta:

Fundacja „Nasz Wybór” ul. Zamenhofska 1, 00-153 Warszawa

PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509 Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.

Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych” lub „dla dzieci”.

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.

Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708** :

Konto jest wielowalutowe.

EUR euro:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, DEUTSCHE BUNDESBANK, Frankfurt

SWIFT Code: MARKDEFF, Account: 5040040066, IBAN DE05504000005040040066

Wilhelm-Epsteinn-Strasse 14, 60431 Frankfurt Am Main, Germany

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

dolary amerykańskie USD:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, JP MORGAN CHASE BANK, New York

SWIFT Code: CHASUS33, Account: 400807238 383 Madison Avenue, New York, NY 10179, USA

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

funt brytyjskie GBP:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, Bank of England, London, SWIFT Code: BKENGB2L, Account: 40000982

Threadneedle Street, London EC2R 8AH, UK

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednostek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.

IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**

IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**

JSC CB „PRIVATBANK”, ID HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE

Bank SWIFT-Code PBANUA2X

Передплата «Нашого слова» на 2022 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	104,00 zł	208,00 zł	416,00 zł
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	118,00 zł	236,00 zł	472,00 zł
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
113,00 дол США	225,00 дол США

Дорогий Мамі, Бабусі і Прабабусі

Катерині Тимчак

Ювілярка народилася в селі Семушова.

З нагоди 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

бажаємо міцного здоров'я, щастя,

Божого благословення,

радості кожного дня життя та многих літ.

З вдячністю за її чудове серце, любов і доброту,

діти, внуки та правнуки

Потрібен лікар, який може проконсультувати українською?

За адресою: www.znanylekarz.pl/dla-ukrainy можна знайти лікарів, які консультують українською або російською мовами. Консультації для біженців з України безкоштовні. Щоб отримати рецепт, потрібен лише номер паспорта.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,

tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,

redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,

redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Łesia Korostejewicz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewicz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7

03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukrainia.com.pl,

Internet: <http://ukraincy.org.pl>, <http://www.oup.ukrainia.com.pl>

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2300 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych

Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u,

w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00

lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

